

TOROSLARIN TEPESİNDE BİR DEMOKRASİ DESTANI: ASLANKÖY OLAYI

Ömer AKDAĞ*

ÖZET

Bilindiği gibi 1947 yılında yapılan muhtarlık seçimlerinde, ilk defa birden çok parti seçime girmiştir. Halk, uzun yıllardan sonra ilk defa bir muhalefet partisine oy verme imkanını elde etmiştir. Ancak halkın tercihi, tasnifler sırasında sandığa yansımamıştır. Ülkenin birçok seçim bölgesinde bu konuda şikâyetler gündeme gelmiştir. Aslanköy Olayı da bunlardan birisidir. Bu çalışmada; Mersin'e bağlı bir köy olan Aslanköy'de çok tartışmalı olan muhtarlık seçimi incelenmiştir. 23 Şubat 1947 tarihinde usulüne uygun yapıldığı halde, Aslanköy'de muhtarlık seçimleri niçin tekrar edilmek istenmiştir? Halk sandığa nasıl sahip çıkmıştır? Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılamalara kadar varan olaylar nasıl başlamış ve hangi aşamalardan geçmiştir? Aslanköylüler verdikleri oylara sahip çıktıkları için nasıl sanık konumuna düşmüşler ve mahkeme aşamaları nasıl bir seyir takip etmiştir? Bu çalışmada yukarıdaki soruların cevapları aranmıştır.

Anahtar Kelimeler: Aslanköy, Muhtarlık, Seçim, Duruşma, İfade, Sanık.

A DEMOCRACY LEGEND ON THE PEAK OF THE TOROS MOUNTAINS ; THE ISSUE OF ASLANKÖY

ABSTRACT

As known, more than one parties, for the first time, took part in the neighbourhood management elections, which were held in 1947. Voters, after many years, had a right to vote for an opposition party. However, the choice of the public didn't reflect in the results during the vote classifications. So many complaints were on agenda in different places. The Issue of Aslanköy was one of them. In this study, the controversial neighbourhood Management polls of Aslanköy, a village of Mersin city has been investigated. Why was the election wanted to rehold, in spite of the fact that, the election was in due

* Yrd. Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu.

form? How did the people of the place back the polls? How did the events which ended at some heavy penalty court cases commence and go on? How did the people of Aslanköy find themselves accused ones since they adopted the events? How did these trials go on? The answers have been looked into in this study.

Key Words: Aslanköy, Neighbourhood Management, Polls, Trial, Expression, Respondent.

GİRİŞ

Fedakârlıklara hazır bir toplum demokratik rejime en müsait olan bireylerden oluşur. Türk Milleti tarih boyunca, bulunduğu coğrafî bölge itibariyle birbiriyle kenetlenmek ihtiyacını duymuştur. Tarih sahnesine çıktığı mekân olan Türkistan’da, adeta insan denizi olan Çin ile mücadeleye başlayan Türk Milleti bu mücadelesini yüzyıllar boyu sürdürmüştür. Bu süreçte kurallara riayet ve sorumluluğu paylaşma açısından örgütlü bir toplum görüntüsü çizmiş olan milletimiz, bu yönüyle demokratik sistemin temel prensibi olan birbirine tahammül etme ilkesine sahiptir. Her ne kadar 19. yüzyılın sonlarına doğru Batı tipi parlamenter sisteme geçmiş, belirli fasılalarla bu sistem kesintiye uğramış olsa da, temelde, kültürümüzün temin etmiş olduğu birikim sayesinde, milletimiz demokrasinin özünü özümsemiş bir kültürel muhtevaya sahiptir¹.

Bir yazarımızın ifadesiyle 1947 yılında Mersin Aslanköy’de yaşanan olaylar tam bir “faciadır”. “Öyle bir faciadır ki, bu olaylar sıra-

¹ Tarih boyunca Türk milleti içinde eşitlikçi, demokratik eğilimlerin, pratik hayata yansıyan çeşitli yönleri vardır. Bir köylü çocuğunun başbakan, bir küçük memur çocuğunun devlet başkanı olması gibi; batı aristokrasisinin tümünden reddedebileceği, mesela devlet başkanının bir “zanaat” öğrenmesi gibi haller de mevcuttur. Nitekim Fatih, bahçıvanlık; Kanunî, kuyumcu işçiliğini öğrenmiştir. Bu eşitlikçi eğilimlerin İslam dininde de bulunduğu görüyoruz. Ayrıca Türk toplumunda en yüksek mevkiden en aşağıya kadar olan seviyede sorumluluğu paylaşma geleneği vardır. Bütün bunlar demokrasi kültürünün zemin bulmasında etkili olan kültürel unsurlardır. Konuyla ilgili olarak bkz. Aydın Kezer, **Türk ve Batı Kültürü Üzerine Denemeler**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1990, 71,72. Üyesi.

sında sergilenen gaddarlıklar tarihî Bartelmy hadisesi karşısında bir hiç mesabesinde. Türk kadınlarına kurşun sıkan bir zihniyetin durumunu karakterize etmesi bakımından enteresandır. Bu olay prangalar devrinin sonu hürriyetler devrinin başlangıcıdır”². Yazarın Aslanköy Olayı’nı Bartelmy Yortusu’na benzetmesi bu olayın zihinlerde bırakmış olduğu olumsuz izlerin ne kadar derin olduğunu göstermektedir. Toplumda derin izler bırakan olayların tahlil edilmesinde birçok yönden faydalar vardır. Ancak bu konuda, tespit edebildiğimiz kadarıyla, bir kitap çalışmasının dışında (Mustafa Atalay, Aslanköy Faciası) herhangi bir çalışma mevcut değildir. Hâlbuki Aslanköy Olayı, muhtarlık seçimleri sırasında meydana gelen ve demokrasi tarihimiz açısından incelenmeye değer bir vakadır. Altmış üç yıldan beri (2010 itibariyle) bu köyde meydana gelen bu demokratik duruş ile ilgili olarak ciddî bir çalışma yapılmaması hayret vericidir. Kaldı ki Aslanköy gerek ülke kamuoyunda gerekse dünya kamuoyunda, özellikle kadınlarının ortaya koydukları tiyatro konusunda yetenekleri ile dikkatleri çeken bir yerleşim birimimizdir³.

² Atalay, **Aslanköy Faciası**, Konya 1950, önsöz.

³ Yeni Asır Gazetesi yazarı Hüseyin Kocabıyık’ın naklettiğine göre; tiyatro topluluğu meydana getiren Aslanköylü kadınlar 2000’li yıllarda Hamlet Oyununu sahnelemişlerdir. Gazeteci Kocabıyık şöyle devam etmektedir; “(...) Aslanköy’ün daha ilginç bir özelliği, bu olay vesilesiyle hatırlanmalıydı ki, kimse bunu yapmadı. Oysa Aslanköy, Türkiye’nin demokrasi tarihinde kocaman bir isim olan bu toprakların en siyasi köyüdür. 1946 seçimlerinde oylarını korumak için jandarmayla çatışan ve hapislerde yatan kadınların köyü Aslanköy”. Gazeteci Aslanköy’de 1946 yılında yaşanan tartışmalı seçimleri, Sözcü Gazetesi yazarı Salim Koçak’tan naklen şöyle anlatmaktadır; “(...) Aslanköy olaylarının kahramanı Halime Nine ile ilk gittiğimde tanıştım. İkinci gidişimde vefat ettiğini öğrendim. Halime Nineyi Türk toplumuna ilk tanıtan kişi değerli gazeteci Salim Koçak’tır. Sahibi olduğu Sözcü Gazetesi’nde, Halime Nine ve Aslanköylülerle uzun bir mülakat yayınlanmıştı. Salim Ağabey keşke Halime Nine ve onun mücadelesini bir roman, bir senaryo haline getirebilseydi, şimdi çok güzel bir TV dizisi olurdu bu yaşanmış hikâye. Olay 1946 yılında meydana gelmiştir. Çok partili hayata geçilmiştir. Millet İnönü yönetiminden illallah demiş. Tahsildar baskısı ve jandarma dipçığı köylüyü canından bezdirmiş. Bu şartlarda seçime gidiliyor. Seçim ama nasıl bir seçim? Açık oy gizli tasnif. Ama olsun, Türk milletindeki demokrasi potansiyeli o yıllarda bilinç olarak sandığa yansıyor. Sandıklar DP oylarıyla dolup taşıyor. Öyle ama başta bir diktatör var ve CHP tek parti. İmtiyazını hiç kaybetmek niyetinde değil. Tüm valilere ve jandarmaya talimat çoktan gidiyor. Sandıktan ya CHP çıkacak ya da hiçbir şey. Türkiye bu devlet terörüne çaresiz boyun eğiyor. Bir yer hariç Toros Dağları’nın tepesinde bir küçük Türkmen Yörük köyü olan Aslanköy oy sandıklarına sahip çıkıyor. Üstelik erkekleri siniyor jandarma dipçığı karşısında ve kadınlar sandıkların üzerine kapanıyor, jan-

Bu çalışmamızda, Aslanköy’de, halkın tercihlerini dikkate almayan yönetime karşı halkın direnişi ve sonrası yaşanan talihsiz olaylar inceleme konusu yapılmıştır. Dönemin şartları gereği, olayla ilgili bütün gelişmeler basına yansımada da mevcut belgeler ışığında konu ele alınmıştır⁴. Konya Ağır Ceza Mahkemesi’nin Esas Defteri ve duruşmaların yapıldığı günlerde basına yansıyan bilgiler çerçevesinde Aslanköy Olayı inceleme konusu yapılmıştır.

1947 YILI TÜRKİYE GENELİNDE MUHTARLIK SEÇİMLERİ

Çok partili sisteme geçtikten bir yıl sonra 1947’de Türkiye genelinde muhtarlık seçimleri yapılmıştır. Yeni kurulmuş ve bir yıl önceki belediye seçimlerine katılmamış olan DP, Şubat 1947 tarihinde yapılan muhtarlık seçimine iştirak etmiştir (Turan, 2008: 80). Bu yıl yapılmış olan muhtarlık seçimleri, demokrasi tarihimizde muhalefet

darmaya direniyorlar. Bu kadınların lideri de Halime Nine’dir. Halime Nine’nin demokrasi tarihimizde henüz yeterince yerini almamış olan müthiş sloganı ise şudur; ‘Rey bizim namusumuz, namusumuzu vermeyiz!’ Namus jandarmaya verilmiyor. Bedel ödeniyor tabii. Önce Mersin’de yargılanıp hapse atılıyor Halime Nine ve kadınlar. Sonra Konya Cezaevine gönderiliyorlar”. Hüseyin Kocabıyık, “Aslanköylü Kadınlar”, Yeni Asır, 17 Ağustos 2009; Aslanköylü kadınlardan meydana gelen tiyatro gurubunun adı “Aslanköy Yahya Aydın Lisesi Çadır Tiyatrosu Kadınlar Topluluğu”dur. Bu gurup çeşitli oyunlar sahnelemişlerdir. Oyun, Kadının Çilesi, Taş Bademleri ve Kadının Feryadı isimli oyunlar sahneledikleri oyunlardan bazılarıdır. Hüseyin Arslanköylü, “Arslanköy Kadınlar Tiyatro Topluluğu”, <http://www.bugday.org/printArticle.php?aID=729> (17 Ağustos 2009).

⁴ Aslanköy Olayı ile ilgili olarak, duruşmanın yapıldığı tarihlerde basına yansıyan bilgilerden faydalanılmıştır. Sanık isimleri ve iddia makamının suç isnadı konusunda Konya 1. Ağır Ceza Mahkemesi arşivinde mevcut olan Esas Defteri referans alınmıştır. Olayın gerçekleştiği tarihte yaşayan veya savunma avukatı olarak görev yapanların konuyla ilgili sıvrılı temasları dışında bilgiye ulaşmak mümkün olmamıştır. Mesela Aslanköy Olayı’nda avukat olarak duruşmalarda yer alan Kenan Öner’in hatıralarında konu hakkında bilgi bulunmamaktadır Bu kitapta sadece DP’nin kuruluşu ve 1946 Seçimleri üzerine yoğunlaşmıştır. Kitabın sonunda Öner, Aslanköy davasındaki işlerinin yoğunluğu sebebiyle hatıralarının devamını daha sonra yazacağını söylemiştir. Ama kısa bir süre sonra Öner ölmüştür (Yıldırım, 2009, 24). Aslanköy Olayı ile ilgili olarak tespit edebildiğimiz kadarıyla Mustafa Atalay’ın dışında bir yayın yapılmamıştır (Atalay, 1950). Olaydan üç yıl sonra yayınlanan eserinde Atalay, “hayalî” şahısları konuşturmuştur. Duruşmalar sırasında Konya’da sanıklarla görüşmeler yapmıştır (Atalay, 1950, Önsöz). Mahkeme kayıtları ise Esas Defteri’nin dışında mevcut değildir. Konya Ağır Ceza Mahkemesi’nin arşivinde konuyla ilgili olarak sadece Esas Defteri bulunmaktadır. Bu defterin temininde katkılarından dolayı Konya 1. Ağır Ceza Mahkemesi Müdürü Sayın Mehmet Kuzu’ya teşekkür ediyorum.

ile iktidar partisinin serbest ortamda ilk defa yarıştıkları bir seçim olması itibariyle önemlidir. Ancak bu seçimlerde; oylamalardaki nisbî serbestlik tasnife yansımamıştır.

Türkiye genelinde yapılan seçimlerde 40 bin civarındaki köyde, 34.055 muhtar seçilmiştir. Köy Kanunu'na göre küçük köyler birleştirilerek bunlara tek muhtar seçilmiştir. Bu seçimler sonucunda 32.298 muhtarlığı CHP, 1289 muhtarlığı DP, 467 muhtarlığı ise bağımsız adaylar kazanmıştır. Bir muhtarlığı da İşçi ve Çiftçi Partisi aday almıştır. Oysa aynı kaynaktan iller itibariyle verilen sayılar toplandığında, CHP'nin kazandığı yerlerin toplamı 31.781, tüm muhtarlıkların toplamı da 33.539 etmektedir. İçişleri Bakanlığı'nın açıklamasında İÇP'ninki dışında kalan tüm sayılar farklıdır (Turan, 2008: 80).

Turan'ın verdiği bilgiye göre; köylerin %95'inde muhtarlıkları CHP'nin yüzde dördünde ise DP kazanmıştır. Bağımsızlar da yüzde bir oranında muhtarlık kazanmıştır. İÇP bir yerde, yani yüzdeye girmeyecek bir oranla, muhtarlık seçimini kazanmıştır. İçişleri Bakanlığı'nın yayınladığı sonuçlara göre ise CHP'nin oranı %91, DP'ninki yüzde dört, bağımsızlarınki yüzde beştir. DP en fazla muhtarlığı % 24 ile İçel ilinde kazanmıştır. Samsun ve Bilecik'te ise DP muhtarlıklarının % 15'ini almıştır (Turan, 2008, 80). DP Isparta'daki muhtarlıklarının % 14'ünü, İzmir'dekilerin % 12'sini kazanmıştır. Kayseri, Manisa, Muğla, Aydın ve Tekirdağ DP'nin 1947'de muhtarlıklarının yüzde onarını kazandıkları illerdir. Dokuz ilde CHP muhtarlıklarının tümünü kazanmıştır. Bu iller şunlardır: Ağrı, Bingöl, Bitlis, Elazığ, Hakkâri, Mardin, Muş, Siirt ve Tunceli. Bunların tümü doğudadır. Amasya'da bir muhtarlığı İÇP kazanmıştır. 27 ilde bağımsız adaylar muhtarlık seçimini kazanmıştır. Van'da muhtarlıkların % 49'unu bağımsızlar kazanmıştır. Bu oran Seyhan'da (şimdiki Adana) yüzde altı, İçel'de yüzde beştir (Turan, 2008: 80).

1947 Muhtarlık Seçimleri ve Müdahaleler

1947 yılında ülke genelinde gerçekleşen muhtarlık seçimlerinde, birçok yerde seçimlere baskı yapıldığı konusunda; Türk basınına birçok haber ve söylentiler yansımıştır. Çok tartışmalı geçen bu seçim-

lerde DP'nin birçok yerde seçimlere itirazları olmuştur. Türkiye genelinde CHP 40 seçim sonucu hakkında şikâyet dilekçesi verirken; DP 112 yerle ilgili şikâyet dilekçesi vermiştir. İçişleri Bakanlığı'na 59 ilden 184 sandıkta hile ve fesat ihbarı gelmiştir. Seçimler sırasında 79 köyde olaylar çıkmış, bu olaylarda 7 kişi ölmüş, 167 kişi yaralanmıştır. Cumhuriyet Gazetesi'ne göre birçok “önemsiz” olayı da köylüler ihbar etmeye korkmuşlar veya ilgili makamlara “ulaştıramamışlardır” (Cumhuriyet, 11 Mart 1947). Konya Ereğli'de DP'ye kayıtlı muhtarlar seçimi kazansalar da mazbataları iptal edilmiştir (Cumhuriyet, 11 Mart 1947).

İktidar partisi CHP ile muhalefet partisi DP'nin muhtarlık seçimlerinde meydana gelen olayları değerlendiriş biçimi farklı olmuştur. CHP vaki itirazları “önemsiz” görürken DP olayların üstüne gitmiştir. Mesela Silivri İlçesi'nin Akveren Köyü'nde, muhtarlık seçiminin başladığı sırada boş olması gereken oy sandığında 400 oy olduğu, DP'liler tarafından iddia edilmiş ve DP temsilcisi İbrahim Atalay ve arkadaşlarının oy sandığına “saldırıp” kırmalarıyla sandıktan 4 oyun çıktığı görülmüştür (Cumhuriyet, 20 Şubat 1947). Konya Beyşehir Karadiken Köyü'nün eski muhtarı Hüseyin Çitçihan yeni muhtar Mehmet Keleş'i yaralamıştır (Babalık, 29 Mart 1947).

DP'lilere göre; başlarında ikişer jandarmanın bulunduğu oy sandıklarına seçmenler teker teker alınarak, CHP'ye oy verilmesi konusunda baskı yapılmıştır. Tasniflerde oy sandığının yanında hiç kimse bulundurulmamıştır. Seçimler vaktinden önce yapılmıştır (Cumhuriyet, 21 Şubat 1947). CHP köylerde kendilerine oy verecek olan vatandaşlara ucuz şeker ve basma vereceğini vaat etmiştir. Mesela Balıkesir'de, köylülere karton üzerine basılmış hüviyet belgeleri dağıtılmış, partiye kayıtlı olsun-olmasın kart sahiplerinin ucuz şeker ve basma alabilecekleri söylenmiştir. Ayrıca muhtarların da bu kart sahipleri arasından seçileceğini söylentisi yayılmıştır (Cumhuriyet, 20 Şubat 1947).

Kırklareli DP İl Başkanı Ziya Çetintaş, muhtelif köylerde seçimlere devlet kuvvetlerinin kanunsuz müdahalesi sebebiyle olaylar çıktığını ve özellikle Vize'nin Düzova Köyü'nde ağır yaralanmalar ol-

duğunu bildirmiştir. Edremit'in Bostancı DP İlçe Başkanlığından gelen telgrafta; 20 Şubat'ta yapılan seçimde sandık başındakilere halkın güveni olmadığından ve ilçe jandarma komutanıyla Ziraat Memurunun müdahaleleri yüzünden 280 oy seçmenden 168 kişinin oy kullanmadığı bildirilmiştir (Akşam, 24 Şubat 1947).

Çatalca'nın köylerinde seçimi büyük oranda CHP kazanmıştır. Fakat bazı seçim mahallerinde ilginç uygulamalar olmuştur. Mesela Büyükçekmece'nin Nuha Köyü'nde, oylar kullanıldıktan sonra halk tasnif yapılmasını beklerken, sebepsiz yere sayım işlemi yapılmamıştır. Ömerli'deki seçimde 106 seçmenden 84'ü oyunu kullanmış fakat oy sandığı gayrikanunî biri şekilde Büyükçekmece Nahiye Müdürü tarafından açılmıştır. Seçimlerin sonucu ise birkaç gün geçmesine rağmen hala açıklanmamıştır (Cumhuriyet, 24 Şubat 1947).

Mersin Mut Aşağıköselerli Köyü'nde yapılan muhtarlık seçimlerinde CHP'ye 2 oy verilmiş, bu oyları verenlerin sandık görevlileri olduğu halk tarafından da görülmüştür. Ancak yapılan tasnifte DP'ye 2 oyun çıktığı kalanların tamamının CHP'ye verildiği açıklanmıştır. Bunun üzerine köydeki DP temsilcisi İbrahim Uçar seçim sonuçlarına itiraz etmiştir. Bu duruma sert tepki gösteren Sandık Kurulu görevlileri İbrahim Uçar'a ilginç bir "ceza" vermişlerdir. Köyde seçimin güvenliğini sağlamakla görevli olan 3 jandarma eri, İbrahim Uçar'ın sırtına, sırasıyla binerek 18 km. uzaklıktaki Mut İlçe merkezine getirerek 9 gün karakolda gözaltında tutmuşlardır. Bu süre içinde de İbrahim Uçar'a tehdit ve işkenceler devam etmiş itirazı olmadığına dair zorla elinden bir belge alınmak istenmiştir. İbrahim Uçar istenilen belgeyi vermeyi reddetmiş daha sonra "hatırlı" bazı kişilerin araya girmesiyle serbest bırakılmıştır (Uçar, 2009)⁵.

⁵ 1950 yılında DP iktidara geldikten sonra konu, DP Mut İlçe Başkanının girişimleriyle adliyeye taşınmak istenmiş, ancak karakolun, bu konuda kendilerinde bir belge olmadığını bildirmesi üzerine herhangi bir işlem yapılamamıştır. 27 Mayıs 1960 İhtilali'nde İbrahim Uçar dahi önce olduğu gibi köyden Mut'a yaya olarak götürülmüştür. Karakolda, "1950'de neden kendilerini şikâyet ettiği" sorulmuştur. Üç gün sonra da özür dilenerek serbest bırakılmıştır. Ahmet Uçar ile görüşme, 5 Ağustos 2009.

ASLANKÖY OLAYI

Muhtarlık Seçimi

Eski adı Efrenk olan Aslanköy, 1947 yılında Mersin’e 18 saat mesafede ve 2700 nüfuslu bir köydür. İstiklal Savaşı’nda Mersin’i savunan Efrenk Bölüğü bu köyde teşkil edilmiştir. Daha sonra “Efrenk” ismi değiştirilerek “Aslanköy” adını almıştır (Akyokuş, 9 Ekim 1947; Atalay, 1950: 10).

18 Şubat 1947 günü Aslanköy sakinlerinden Hoca Muhittin Yıldırım ile Mersin’de bulunan milletvekili Saim Ergenekon birlikte köyün Yavuca Mahallesi’ne gelmişlerdir. Burada bir evde misafir kalmışlardır. Ertesi günü Milletvekili Saim Ergenekon ile Hoca Muhittin Yıldırım köylüler tarafından törenle karşılanmış kurbanlar kesilmiştir. Köy kahvesinde ve DP binasında köyün kalkınması için Muhittin Yıldırım ile milletvekili konferanslar vermişlerdir. Bir gün sonra bu iki kişiye öğretmen Mustafa Kubilay da katılarak okulda bir toplantı yapmışlardır (Akyokuş, 9 Ekim 1947).

Seçim tarihi Bucak Müdürlüğüne 21 Şubat 1947 olarak tespit edilmiştir. Köy İhtiyar Heyeti muhtar seçiminin Köy Odası’nda yapılmasına karar vermiştir. Seçime başlanacağı sırada bu karardan vazgeçilerek, Halkevi’nde yapılmasına karar verilmiştir. DP’li muhtar adayı Harun Yedigöz ve arkadaşlarının, müşahit olarak sandık başında bulunmalarına müsaade edilmemiştir. DP’lilerden ilk olarak oy kullanmaya giden dört kişi sandığın arkasında bir parmak genişliğinde bir delik tespit ederek, halka ve orada bulunan öğretmene göstermişlerdir. Muhtar bunun üzerine seçimi yapmaktan vazgeçtiğini ve Bucak Müdürünün kontrolünde yapılabileceğini halka ilan etmiştir (Akyokuş, 9 Ekim 1947).

22 Şubat’ta halk seçim için tekrar toplanmıştır. Bucak müdürü gelmediği gerekçesiyle o gün seçim yapılamamıştır. Bu arada seçim işleminin tekrar Köy Odası’nda yapılmasına karar verildiği anlaşılıyor. 23 Şubat’ta Bucak Müdürünün gelmesiyle sabah 08.30’da, Köy Odası’nda oylama işlemi başlamış ve saat 20.00’e kadar tamamlanmıştır. Bucak Müdürü, üyeler ve eski muhtar bu süre zarfında sandık

başında bulunmuşlardır. Akşam üzeri Bucak Müdürü rahatsızlığından bahisle tasnif işleminin ertesi güne bırakıldığını ifade ederek; iki jandarma eri gönderip sandıkların karakola aldırılmasını istemiştir. DP'liler buna itiraz etmişlerdir. Bunun üzerine henüz tasnifi yapılmamış olan oy sandığı Köy Odası'nda bırakılmış ve kapısı İhtiyar Heyeti'nden üç ve jandarmadan iki kişinin hazır olduğu bir komisyon tarafından kilitlenerek mühürlenmiştir. Anahtarlar Bucak Müdürüne teslim edilmiştir. 100 kadar DP'li, sabaha kadar karlar üzerinde ateşler yakarak sandığın bulunduğu Köy Odası'nın önünde nöbet tutmuşlardır (Akyokuş, 9 Ekim 1947).

24 Şubat günü sabahleyin Bucak Müdürü, üç üye ve öğretmen Mustafa Kubilay'ın huzurunda Köy Odası'nın kapısı açılarak tasnife başlanmıştır. Oyların sayımı sırasında seçimi kazanamayacağını anlayan eski Muhtar Tahir Şahin ve üç aza, Köy Odası'nı terk ederek Mersin'e "kaçmışlardır". Tasnif sonucunda DP'li muhtar adayı Harun Yedigöz'e 566 oy, eski Muhtar Tahir Şahin'e 54 oy çıkmıştır. Bucak müdürü yeni muhtarı tebrik ederek köyden ayrılmıştır. Tasnif sonuçlarını ihtiva eden belge Bucak Müdürü, eski köy muhtarı vekili ve azaları tarafından imzalandıktan (Akyokuş, 17 Kasım 1947) sonra Mersin Valiliğine gönderilmek üzere yeni Muhtar Harun Yedigöz ve arkadaşlarına teslim edilmiştir. Muhtarlık seçimi için kullanılmış olan oy pusulaları tekrar sandıklara konularak mühürlenmiş ve öğretmen Mustafa Kubilay'a yediemin sıfatıyla teslim edilmiştir (Akyokuş, 9 Ekim 1947).

Aslanköy'de muhtarlık seçiminin tamamlandığı saatlerde Eski Muhtar Tahir Şahin Mersin Valisi'ne seçimi kaybettiğini iletmiştir. Eski Muhtarın verdiği bu bilgi üzerine Mersin Valisi, Aslanköy'de yapılmış olan muhtarlık seçiminin mazbatalarını beklemeye lüzum görmeden yeniden seçim yapma kararı almıştır. Yeni seçimi yapmak üzere, Hususi Muhasebe Müdürü Hakkı Sümer ve Jandarma Yüzbaşı Sıtkı Dağgeçen'i bu işle görevlendirerek Aslanköy'e göndermiştir. Köye gitmekte olan yeni seçim komisyonunun otomobili kara saplanınca atlara binecek yola devam etmişlerdir (Akşam, 14 Kasım 1947). Valinin görevlendirdiği seçim komisyonu yolda yeni seçilen DP'li Muhtar Harun Yedigöz grubuyla karşılaşmışlardır. Yeni Muhtar Harun Yedigöz ve ar-

kadaşları; seçimin yapılmış olduğunu söyleyerek vilayete götürmekte oldukları mazbatayı göstermişlerdir. Jandarma komutanının tekrar seçim yapmak üzere Aslanköy'e gitmekte ısrar etmesi karşısında, yeni Muhtar seçimle ilgili mazbatayı Mersin'e götürmesi için iki köylüye emanet ederek bu yeni seçim komisyonuyla birlikte köye dönmek zorunda kalmıştır (Akyokuş, 9 Ekim 1947: Akşam, 14 Kasım 1947).

Seçimin Yenilenmek İstenmesi

25 Şubat 1947 günü Mersin Valisi Tevfik Gür'ün, görevlendirdiği yeni seçim komisyonu Aslanköy'e gelerek Bucak Müdürüne haber verilmiştir. Bucak Müdürü, seçimin yapılmadığını söylemiş ve bu hususta Hakkı Sümer'e bir belge vermiştir (Akşam, 14 Kasım 1947). Komisyon, ilk yapılan seçimin kanunsuz olduğunu, bundan dolayı seçimin Halkevi'nde yeniden yapılacağını halka ilan etmiştir (Akyokuş, 17 Mayıs 1948). Halk, seçimin yeniden yapılmasına karşı çıkarak, seçimin bozulduğuna dair Valinin yazılı emrini görmek istemişlerdir. Valinin yazılı bir emri gösterilmemiş ve seçimin yeniden yapılacağı halka tekrar duyurulmuştur. Komisyon oy sandığını istemiştir. Halk, oy sandığının öğretmen Mustafa Kubilay'da olduğunu söyleyerek, yeni seçimin başka bir sandıkta yapılabileceğini söylemişlerdir. Hatta yeni sandıklar yaparak komisyona getirmişlerdir (Akyokuş, 9 Ekim 1947). Komisyon ise ısrarla eski oy sandığını istemiştir (Selçuk, 10 Ekim 1947; Akyokuş, 17 Kasım 1947; Akşam, 1 Kasım 1947) Başöğretmen Mustafa Kubilay⁶ seçim sandığı-

⁶ Seçimin yenilenmesi için Mersin Valisi tarafından görevlendirilen Hususi Muhasebe Müdürü Hakkı Sümer'in vermiş olduğu ifadeye göre oy sandığının istenmesi şöyle olmuştur; Hakkı Sümer öğretmen Mustafa Kubilay'dan oy sandığını istemiştir. Öğretmen sandığı vermek istememiştir. "Seçim yapıldı; muhtar seçildi. Seçim niçin tekrar edilsin. Size, sandığı ancak mühürlü olarak verebilirim" demiştir. Hakkı Sümer, "Biz rey pusulalarını istemiyoruz. Boş sandık istiyoruz" demiştir. Sümer'in ifadesinin devamı şöyledir; "Öğretmen sandığı vermemekte ısrar etti. Nihayet razı oldu. Yüzbaşı onun işfalkar sözlerine katıldı. Beraberce eve doğru yollandılar. Ben (Hakkı Sümer) yüzbaşıyla birlikte öğretmenin evine gitmedim. Biraz sonra silah sellerini duydum". Aynı duruşmada öğretmen Mustafa Kubilay da ifade vermiştir. Öğretmenin ifadesi şöyledir: "Münevver bir kimse doğru konuşmalıdır. Muhasebe—i Hususiye Müdürü muhakkak ki benden birçok gömlek fazla eskitmiştir. Hadise, anlattığı gibi değildir. Evet, beni çağırttılar, sandığı istediler. Seçim yapıldığını, isterlerse sandığı mühürlü olarak verebileceğimi söyledim. 'Yüzbaşı gelsin; onunla halledin' dedi. Seçimi kabul etmiyordum. Müdür yalan söylüyor. İfadesini kabul etmiyorum" dedi. Akşam, 14 Kasım 1947.

nı halktan aldığı, isterlerse ancak halkın mümessillerine imza verebileceğini söyleyerek bu talebi reddetmiştir (Selçuk, 10 Ekim 1947)⁷.

Aslanköy Olayı'nın anlaşılabilmesi için “muhtarlık seçiminin niçin yenilenmek istendiği?” sorusunun cevaplandırılması gerekmektedir. Bu sorunun cevabını duruşmalar sırasında sanık ve tanıkların ifadelerinden çıkarmak mümkündür. Köy halkının çoğunlunun istemediği seçimin tekrarlanması işlemi, eski Muhtar ve onun taraftarları tarafından istenmektedir. Buna göre muhtarlık seçiminin yenilenmesinin gerekçeleri şunlardır:

1. Eski Muhtar Tahir Şahin'e göre; seçmenlerin bazıları 6-7 oy kullanmışlardır. (Akyokuş, 9 Ocak 1948). Tahir Şahin'in bu gerekçesi çok tutarlı görünmemektedir. Bazı seçmenler eğer sandığa “6-7 oy atılarsa” bunun itiraz zamanı, seçimin kaybedilmesinin anlaşıldığı zaman olan oy tasnifi vakti olmamalıydı. Halbuki böyle olmuştur. Eski Muhtar Tahir Şahin, tasnifin sonlarına doğru kendisi kazanamayacak kadar az oy alınca, Köy Odası'nı terk etmiştir. Seçmenlerin “6-7 atması” iddiası eski Muhtarın geriye dönük bir zorlama gerekçe olarak görünmektedir. Ayrıca Bucak Müdürünün “rahatsızlığı”nı beyan ederek tasnifi bir gün sonraya bırakması dikkat çekicidir. Oy sandığının karakola götürülmek istenmesi ise, klasik oy değiştirme usulü olduğu anlaşılmaktadır. Köy halkı bu hileyi sezmişler ve sandığın karakola götürülmesine müsaade etmemişlerdir. Ayrıca sabaha

⁷ Köy bekçisi Mehmet Yıldırım oy sandığının istenmesi konusunda şöyle ifade vermiştir: “Yüzbaşı seçimin Yenilenmesi için öğretmenden oy sandığının getirilmesini benden istedi. Ben de bekçi olduğumdan Kubilay'a giderek söyledim. Öğretmen Kubilay'ın okulunda müfettiş olduğundan bizzat kendisi gelemedi ve babasının kendisinin vekili olduğundan sandığı ondan istememi söyledi. Ben de Kubilay'ın babasına gittim. Ben karışmam dedi. Onun üzerine yüzbaşıya durumu anlattım. Mustafa Kubilay'ı tekrar çağırttı. Kubilay geldi. Bu sırada silah atıldı ahali birbirine girdi. Ben kaçtım” Akyokuş, 17 Kasım 1947; Mehmet Yıldırım'ın Mersin Sorgu hâkimliğinde verdiği ifadesinde; yüzbaşının öğretmeni çağırdığında gelmediği, sandığı da vermeyeceğini söylediği, köylülerin ellerinde taş ve sopaların olduğu ve “vurun, kırın” diye bağırdukları şeklinde ifade verdiği hatırlatılarak; iki ifade arasındaki farkın sebebi soruldu. Mehmet Yıldırım; “Ben okuma yazma bilmem. Bir şeyler yazılmıştı. İmza etmeğlim istendi. İmzaladım” demiştir. Mersin Sorgu Hâkimliğince alınan ifadenin doğru olmadığını söylemiştir. Akşam, 1 Kasım 1947.

kadar yüz kadar seçmen sandığın bulunduğu Köy Odası'nın önünde dondurucu soğuğa rağmen nöbet tutmuşlardır.

2. Yine eski Muhtara göre DP üyeleri seçime “lüzumsuz” şekilde müdahalede bulunmuşlardır. Eski Muhtarın bu iddiası da havada kalmaktadır. Çünkü oy kullanılan sandığın yanına DP'li müşahitlerin bulundurulmasına müsaade edilmemiştir.

3. Jandarmalar kadınlara “tasallut” etmişlerdir (Akyokuş, 17 Mayıs 1948). Seçimin yenilenmesi için jandarmaların kadınlara “tasallutundan” ne kastedilmektedir anlaşılmamaktadır. Olayların çıktığı tarih 26 Şubat'tır. Muhtarlık seçimi 23 Şubat'ta tamamlanmıştır. 26 Şubat veya daha sonraki tarihlerde jandarmanın asayişi sağlamak için yapmış olduğu müdahaleyi, üç gün önceki seçimle ilişkilendirmek, seçimi yenilemek için zorlama bir gerekçeye benzemektedir.

Muhtarlık seçiminin yenilenme gerekçeleri yukarıda açıklanmaya çalışıldığı gibi olsa da asıl sebep CHP adayının kazanamaması olduğu anlaşılmaktadır. Kubilay'ın ifadesine göre; seçim sonucunda CHP 216, DP 566 oy almıştır (Selçuk, 10 Ekim 1947). Bu duruma göre muhtarlığı DP kazanmış olmaktadır. Hâlbuki Jandarma komutanı, bir gün önce evinde birlikte rakı içtiği eski muhtar Tahir Şahin'in seçilmesini istemektedir (Akyokuş, 5 Mart 1947).

Olayların Çıkması ve Gelişmesi

Aslanköy Olayı'nın özünde Jandarma komutanı Sıtkı Dağgeçen'nin, halkın istememesine rağmen eski muhtar Tahir Şahin'i zorla seçtirmek istemesi olduğu anlaşılmaktadır. Olay şöyle meydana gelmiştir: jandarma komutanı Sıtkı Dağgeçen⁸, Mustafa Kubi-

⁸ Yüzbaşı Sıtkı Dağgeçen'in mahkemedeki ifadesinde ilginç gelişmeler olmuştur. Yüzbaşının tanık sıfatıyla mahkeme huzuruna çıkması üzerine Av. Osman Şevki şöyle itiraz etmiştir; “Bu tanık evvela bir yüzbaşidir. Niçin resmi elbise ile gelmedi? Hâlbuki kanun gereğince, bir subay ancak suçlu olduğu zaman, mahkemeye sivil elbise ile girer! Biz bu adamın Yüzbaşı Sıtkı Dağgeçen olduğuna inanmıyoruz”. Bu itiraz üzerine Yüzbaşı hüviyetini ispata çalıştı fakat mahkeme başkanı buna lüzum olmadığını söyledi. Mahkeme başkanı Şemsettin Kıcıman yüzbaşıya şu soruyu sordu: “Sizin göreviniz seçime yalnız nezarettir. Fakat neden oy sandığımı zorla almaya yeltendiniz? Mademki halk sandığı vermemekte ısrar etmişler, o halde siz neden daha ileri giderek sandığı zorla almaya kalktınız ve bu hadi-

lay'dan, oy sandığını istemiştir (Akşam, 14 Kasım 1947). Tanık Jandarma Onbaşı Fahri Tuna'ya (Aslanköy Karakol Komutanı) göre sandığı muhtar istemiştir⁹. Diğer tanık er Şemsettin Yurtseven'e göre, oy sandığı özel Saymanlık Müdürü tarafından istenmiştir (Babalık, 11 Aralık 1947). Öğretmen Mustafa Kubilay oy sandığını vermemiştir. Jandarma komutanı, bir Başçavuş (Celal), bir Onbaşı (Fahri Tuna) ve dört ere verdiği emirle, oy sandığının muhafaza edildiği öğretmen Mustafa Kubilay'ın kapısını kırıp, zorla oy sandığını getirmelerini istemiştir (Akyokuş, 9 Ekim 1947). Emri alan çavuş ve erler oy sandığını almak üzere gitmiş fakat halkın engellemesiyle eli boş dönmüşlerdir. Celal Çavuş halkın engellemesini bir zabıtle tespit etmeyi yüzbaşıya teklif etmiş fakat komutan bunu reddetmiştir. Jandarma komutanı, bizzat kendisi sandığın bulunduğu eve gelmiştir. Komutana, kadınlı erkekli Aslanköy halkı, seçim sandığını vermemekte direnmişlerdir. Halk özellikle kadınlar, jandarma komutanına yalvararak; eski muhtarın seçilmemesini istemişlerdir (Akyokuş, 17 Mayıs 1948). Komutan, jandarmaya emir vererek halkın dağıtılmasını istemiştir. Bu sırada Aslanköy sakinlerinden Zeynep Türkmen, Elife Dağdur ve Ayşe Çelik tekrar, Yüzbaşı Dağgeçen'e yalvararak; eski muhtarın "ırz düşmanı" olduğunu ve sekiz yıldır kendilerine "yapmadığını bırakmadığını" söyleyerek bu muhtarın yeniden seçilmesine razı olmadıklarını söylemişlerdir. Yüzbaşı Dağgeçen, kendisine yalvaranlara "Eski muhtarı seçeceğim, sizin de kafanızı keseceğim" (Akyokuş, 6 Şubat 1948) şeklinde bağırarak "Dine ve imana küfretmeye" başlamıştır. Ayrıca "Ben sizin bir kaçınızı paklarım, bir

seye sebebiyet verdiniz?". Yüzbaşının cevabı şöyle oldu: Ben sandığı zorla almak istemedim ve vatandaşların da bana böyle muamele edeceklerini aklıma bile getirmemişim".

Mahkeme Başkanı: "Yeni sandık bulunduktan sonra siz neden o sandıkta ısrar ettiniz?"

Yüzbaşı: "Gelen sandık delikti. Mustafa Kubilay, sandığı vereceğini söyledi. Ben de onun üzerine sandığı almaya gittim. Eğer benim sandığı zorla almam lazım gelse idi zorla da alırdım. Hem böyle bir niyetim olsa idi, meşru müdafaa zamanı gelmişti. Benim ve eratımın mevcut mermisi kadar adam öldürür yine sandığı alırdım" dedi. Akyokuş, 13 Aralık 1947.

⁹ Aslanköy Karakol Komutanı Fahri Tuna'ya göre olayın çıkmasına sebep olan. Nakşibendî tahrifatı (kışkırtıcılığı) yapmakla suçlu bulunan Muhittin Hoca ile Mersin milletvekili Saim Ergenekon'dur. Halkı bu iki şahıs tahrif etmiştir. Jandarma eri Şemsettin Yurtseven de aynı yönde ifade vermiştir. Akşam, 11 Aralık 1947.

kaçınızın da kafasını patlatırım bana kimse bir şey demez” ifadesini kullanmıştır (Akyokuş, 5 Mart 1948)¹⁰. Jandarma komutanı askerlerine süngü tak emrini vererek oy sandığının teslim alınmasını emretmiştir. Hemen ardından jandarma komutanı tabancayla askerler de silahlarıyla havaya ateş etmeye başlamışlardır (Akyokuş, 9 Ekim 1947)¹¹. Halk seçim sandığını vermemek üzere direnmiş, “taş ve sopalar kullanmışlardır”¹² (Akyokuş, 17 Mayıs 1948). Naime isimli

¹⁰ Cumhuriyet Savcısı, tanık sıfatıyla ifade veren Yüzbaşı Sıtkı Dağgeçen’e şu soruyu sormuştur; “Fahri Onbaşı yüzbaşının emri ile kadınlara yaklaştığı zaman bir kadının ‘Tahir Şahin’i tekrar muhtar yapacaksınız. Biz onu istemeyiz’ dediğini duydun mu?”. Yüzbaşı kadınların bu sözlerini duymadığını söylemiştir. Akyokuş, 13 Aralık 1947.

¹¹ Sanıklardan Ali Erkan şöyle ifade vermiştir: “Ben hadise zamanı 95 yaşındaki amcamı tıraş etmekteydim. Bu sırada kadınların bağıştıklarını duydum. Kadınlar Halkevi önünde bulunan jandarma komutanı Sıtkı Dağgeçen’e bir şeyler söylüyorlardı. Ben sözleri anlamadım. Çünkü kulağım ağır işitiyordu. Kalabalığa biraz yaklaştım, amacım, ne söylenildiğini işitmektir. Yüzbaşı bana bir tekme vurdu, ben yere yıkıldım. Ondan sonra yüzbaşı tabancasını çıkardı havaya ateş etti. Jandarmalar da ateş ettiler. Ben de yerden kalkarak derhal evime gittim”. Tanık Mehmet Ay aynı konuyla ilgili olarak şöyle ifade vermiştir; “Yüzbaşı seçimin yenileceğini söyleyerek oy sandığını istedi. Kadınlar ise, yüzbaşuya; biz mukaddes oyumuzu kullandık, eski muhtarı istemeyiz. Çünkü o bizim birçok zaman ırzımıza tasallut etti diyerek yalvardılar, ayağını öpmeye vardılar. Fakat yüzbaşı bu sözlerle kulak asmayarak, devlet otoritesidir, ben nasihate muhtaç değilim. Sandığı vereceksiniz dedi. Kadınlar da vermek istemediler. Yüzbaşı bu vaziyet karşısında kadınların üzerine hücum ederek ‘dinini, imanını ... ben sizi öldürürsem sizin aklınız başınıza gelir’ diyerek tabancasını çekti ve oradaki jandarmalara süngü tak emrini verdi ve ateş etti”. Akyokuş, 14 Kasım 1947. Tutanaklarda geçen köylülerin “Taş ve Sopalarla saldırması” ifadesi biraz zorlama gibi görünmektedir. Nitekim Avukat Osman Şevki 10 Aralık 1947 günü ifade veren Onbaşı Fahri Tuna’ya “Halkın elinde sopa ve taşlar görüldüğünü söylüyor, hâlbuki yerde yarım metre kar vardır bu nasıl olur?” sorusunun sorulmasını istemiştir. Tanık sıfatıyla ifade veren Onbaşı Tuna buna cevap verememiştir. Akyokuş, 17 Kasım 1947.

¹² Jandarma Onbaşısı Fahri Tuna 10 Aralık 1947 günkü duruşmada konuyla ilgili olarak şöyle ifade vermiştir: “25 Şubat 1947 günü sabahleyin yeniden seçim yapılacaktı. O günün akşamı Mersin’den yüzbaşım, özel Muhasebe Müdürü ve Başçavuş Celal geldiler. Yüzbaşı o akşam karakolda yattı ve hiç kimse ile görüşmedi. 25 Şubat günü, erkenden komutanım, başçavuş ve erlerle birlikte Halkevi’nin önüne gittik. Muhasebe Müdürü, bundan evvel yapılan seçim usulsüz olduğundan seçimin yenileneceğini söyledi. Halk bunu kabul etmedi. Derken Mustafa Kubilay’ın evinin önünde 500’e yakın bir halk birikintisi olduğu görüldü. Bu arada Mustafa Kubilay yüzbaşım; “Buyurun gidelim, sandığı evden alalım” dedi. Biz de yüzbaşımın beraber Mustafa Kubilay’ın evinden sandığı almaya gittik. Fakat kadınların ellerinde sopa ve taşlar vardı. Ben yüzbaşımın emriyle kadınları dağıtmak istedim. Fakat bana sopalarla vurdular. Bu arada yüzbaşuya da vuruyorlardı. Ben çamura düştüm. Taş yağmuru hala devam ediyordu. Bunun üzerine yine yüzbaşımın emriyle havaya tabanca ve tüfek atmaya başladık. Hepimiz yaralanmıştık. Bu taş yağmuru altında kaçtık. Ağır surette yaralı olan yüzbaşımı karakola getirdik”. Akyokuş, 14 Kasım 1947.

kadın “Gebeyim yanıma sokulmayın” diyerek kendini korumaya çalışmıştır. Yüzbaşı Dağgeçen de bizzat tabancasını kadınlara doğrultarak; “Tahir’i yine de muhtar yapacağım” sözlerini sarf etmiştir (Akyokuş, 5 Mart 1947). Öğretmen Mustafa Kubilay’ın evi kurşunlanmıştır (Akyokuş, 13 Aralık 1947). Yüzbaşı Sıtkı Dağgeçen, Çavuş Celal Eren ve Fahri Onbaşı¹³ yaralanmıştır (Akyokuş, 17 Mayıs 1948). Silifke Jandarma Okul Komutanı Yedek Subay Mehmet Çağlar’ın ifadesine göre; komutan Sıtkı Dağgeçen alkol aldığından, köylülerin attıkları taşla değil, kendisi yere düşerek yaralanmıştır (Babalık, 11 Aralık 1947; Akşam, 11 Aralık 1947)¹⁴.

Tahir Şahin tanık sıfatıyla mahkemeye verdiği ifadede; jandarma komutanının kadınlardan tarafından “onbeş dakika” taşlandığını ve kendisinin de taşlanmamak için olay mahallinden kaçtığını söylemiştir (Akyokuş, 17 Kasım 1947)¹⁵.

¹³ Olay günü Aslanköy’de asayiş sağlamaya memur edilen Yedek Subay Mehmet Çağlar’ın ifadesi şöyledir; “Başöğretmenin evinin planı dosyasındadır. Kapıda kurşun izleri görüldü ve kurşun izleri adam boyundan daha aşağıda, kapısının sağ ve solunda mevcuttur. Köyde tahkikat da yaptık. Evin arkasında 197 numaralı evin yanındaki dut ağacı siper edilerek, öğretmenin evine ve bu civardaki evlerin damlarında bulanan halka ateş edilmiştir. Yüzbaşının, köylülerin üzerine ateş ettiğini köylüler anlattılar” Akşam, 11 Aralık 1947.

¹⁴ Eski muhtar Tahir Şahin’in ifadesi şöyledir: “Vaziyeti vilayete bildirmem üzerine hususi muhasebe müdürü ile yüzbaşı ve jandarmalar köye geldiler. Ertesi günü seçimin yenileneceğini söylediler. Fakat köylüler; ‘Bizim seçimimiz yapılmıştır. Tekrarlayamayız’ deyip dağıldılar. Bunun üzerine Başöğretmen Mustafa Kubilay çağrıldı. Sandığı teslim edeceğini söyledi. Evine doğru yürüdük. Bir de baktık ki evin etrafı kuşatılmış, damda da insanlar vardı. Kubilay, ortada: ‘Buyur yüzbaşı, sandığı sen al’ dedi. Yüzbaşı şu cevabı verdi: ‘Senin evine biz mi gireceğiz? Haydi, sen al da getir’. Bu tartışma arasında orası epeyce kalabalıklaştı. Toplananları dağıtmak isteyen jandarmalar, kadınların hücumuna uğradı. Atılan bir taşla yüzbaşı, başından yaralandı. Bunun üzerine tabancasını çekti ve jandarmalara ‘Havaya ateş edin. Halk dağılsın’ dedi. Başına bir taş daha isabet etti ve yüzbaşı yere yuvarlandı. Yüzü, gözü kan içindeydi. Halk, öldü sanıyordu. Bu sırada yüzbaşı ayağa kalktı ve çamaşırhaneye tarafına doğru yürüdü. Köylülerde silah yoktu; taş ve değnek vardı. Eski muhtar o gün taş ve sopa kullananlardan 20-30 kişinin ismini saydı. Akşam, 14 Kasım 1947.

¹⁵ Olay tarihinde Silifke Jandarma okulunda yedek subay olan ve duruşma tarihinde Adana Merkez Orman Bölge Şefi bulunan Mehmet Çağların ifadesi şöyledir; “25 Şubat 1947 günü Mersin Valiliğinden Jandarma Okul Komutanlığına bir telgraf geldi. Bu telgraf-ta, Aslanköy’de isyan çıktığı Yüzbaşı ve maiyetinin hadiseye kurban gittikleri, sağlıklarından hiçbir haber alınmadığı, telefon hatlarının kesilmiş olduğu ve acele müsella (silahlı) bir bölüğün Mersin’e gönderilerek, valiliğin vereceği talimat üzerine hareket etmeleri yazılı idi. Bunun üzerine derhal bir bölük hazırlandı. Ben de başlarında olduğum halde kamyonlara binerek Mersin’e geldik ve oradan Vali Tevfik Gür de bize iltihak ederek Aslanköy’e

Olayların büyümesi üzerine Silifke Jandarma Okulu'nda görevli Yedek Subay Mehmet Çağlar'a telgrafla haber verilmiştir. Yedek Subay Çağlar yanına aldığı 145 er ve dört subay ile olay mahalline gelerek asayişi sağlamıştır (Babalık, 11 Aralık 1947)¹⁶.

Olayla ilgili görülen Aslanköy halkından 92 kişi yaya olarak önce Bahçe Kasabası'na daha sonra Mersin'e götürülmüşlerdir. Sanıklar caddelerden geçerlerken halkın sevgi gösterileriyle karşılanmışlardır (Atalay, 1950, 25). Aslanköy sanıkları Mersin'de karakolda baskı altında ifade vermeye zorlanmışlardır (Atalay, 1950, 21). Mart ayından 6 Eylül 1947 gününe kadar Mersin Cezaevi'nde kalan Aslanköylü tutuklular, bu tarihten itibaren Konya Cezaevi'ne nakledilmişlerdir. Bu süre zarfında en çok sıkıntı çeken kadın ve çocuklar olmuştur (Atalay, 1950, 26, 29).

Köylüler Eski Muhtarını Niçin İstemiyorlar?

Aslanköy seçmenleri özellikle kadınlar eski muhtar Tahir Şahin'in tekrar muhtar seçilmesine şiddetle karşı çıkmaktadırlar. Eski muhtarın halk üzerinde ve özellikle kadınlar üzerinde çok fazla olumsuz etkiler bıraktığı anlaşılmaktadır. Nitekim kadınlardan bir kısmı jandarma komutanına bu muhtarın tekrar seçilmemesi için yalvarmışlardır (Akyokuş, 17 Mayıs 1947). Eski muhtar Tahir Şahin

hareket ettik. Vali Fındıkpınarı'na geldiğimizde hastalığımı bahane ederek geri döndü. Biz Aslanköy'e geldik. Burada Mersin'den gelen ve başlarında Mersin Jandarma Alay Komutanı olan bir J. Müfrezesi vardı. Biz orada hiçbir isyan alameti görmedik. Hatta halk bizleri büyük bir hüsnü kabulle karşıladı. 1 Mart'ta (26 Şubat olmalı) yeniden seçim yapıldı. Fakat Demokrat Partili köylüler gücünmüş olduklarından bu seçime iştirak etmediler. Benim edindiğim kanaate göre bütün hadiseye sebebiyet veren Yüzbaşı Sıtkı Dağgeçen'dir. Çünkü köye geldiği akşam, eski Muhtar Tahir Şahin'in evine giderek içki içmiş ve sabahleyin de yine sarhoşmuş. Zaten fazla sarhoş olduğu için (yere) düşmüştür”.

¹⁶ Aslanköy sanıklarıyla aynı soy ismi taşıyan hatta aynı ismi taşıyan kadınlar vardır. Mesela Ümmü Kurt bunlardan birisidir. 1947 yılında “İsyan” iddiasıyla yargılanan Aslanköy sanıklarıyla aynı aileden geldiği anlaşılan kadınlar tiyatro topluluğu, 1999 yılında kurulan “Arslanköy Yahya Aydın Lisesi Çadır Tiyatrosu Kadınlar Topluluğu adı altında faaliyet göstermektedir. Tiyatro topluluğu şu isimlerden meydana gelmektedir: Behiye Yanık, Saniye Cengiz, Cennet Güneş, Fatma Kahraman, Fatma Fatih, Ümmü Kurt, Nesime Kahraman, Zeynep Fatih. Bu tiyatro gurubu Taş Bademleri, Kadının Feryadı ve Kadının Çilesi gibi oyunları sahnelemiştir. Hüseyin Arslanköylü, “Arslanköylü Kadınlar Tiyatro Topluluğu”, <http://www.bugday.org/printArticle.php?aID=729> (17 ağustos 2009)

hakkında Aslanköy halkının şikâyetleri iki noktada toplanmaktadır. Bunlardan ilki; Eski muhtar Tahir Şahin'in ırz düşmanı olduğu iddiasıdır. Bu iddiayı adı geçen kadınlar hem olay sırasında, oy sandığını isteyen Jandarma komutanına hem de mahkeme huzurunda dile getirmişlerdir. (Akyokuş, 17 Mayıs 1947). İkinci nokta; Eski muhtarın sekiz yıllık muhtarlığı sırasında halka “yapmadığını bırakmamasıdır” (Akyokuş, 17 Mayıs 1947). Bu “yapmadığını bırakmamak” konusunda o dönemde ülkenin her yerinde olduğu gibi genel şikâyetler kastedilmiş olmalıdır.

Mahkeme Aşaması

Aslanköy Olayı'nda Mahkeme Heyeti Başkanı B.Şemsettin Kıcıman, üyeler B.Nuri Ocakcıoğlu, B.Hikmet Tüzer, İddia makamı Başsavcı B. Nusret Tuncer'dir (KACMED; Babalık, 9 Ekim 1947). 243 sıra sayısıyla Konya Ağır Ceza Mahkemesi Esas Defteri'nde kayıtlı olan Aslanköy davasının davacısı Kamu Hukukudur (KACMED). Dava, 6 Eylül 1947 tarihine kadar Mersin'de görüldükten sonra mahalli asayiş ve inzibat bakımından Adalet Bakanlığınca Konya Ağır Ceza Mahkemesine nakledilmiştir (Selçuk, 10 Ekim 1947).

Aslanköy'de, 26 Şubat 1947 tarihinde meydana gelen Muhtarlık seçimiyle ilgili olaylarla ilgisi olduğu iddiasıyla basına yansıyan haberlere göre; 92 kişi gözaltına alınmıştır. Konya 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nin Esas Defterindeki kayıtlara göre; farklı tarihlerde toplam 47 kişi tutuklanmıştır. Bunlardan 8'i 3 Mart 1947 tarihinde tutuklanmışlardır. Bu tarihte tutuklananlar şunlardır: Mustafa Kubilay, Osman Yavuz, Mehmet Gürbüz, Ahmet Kurt, Hasan Koç, Tahir Bozkurt, Abdulkadir Yavuz, Ali Durmuş Yıldız. Otuz iki kişi de 25 Ağustos 1947 tarihinde tutuklanmışlardır. Bu kişiler şunlardır: Hoca Muhittin Yıldırım, Hasan Yavuz, Emin Dünder, Hüseyin Yıldız, Hacı Ali Yıldız, Osman Gürbüz, Cemal Kurt, Harun Yedigöz, Osman Keçeli, Yahya Özgür, Mehmet Uçar, Selim Gündüz, Osman Öztürk, Bilal Ay, Sarı Ömer Gürbüz, Ayten Şen, Ömer Gürbüz, Cemile Gürbüz, Ayşe Yavuz, Fatma İpek, Maviş Aydın, Fatma Keçeli, Hatice Bozturt, Elife Bozdoğan, Ayşe Çelik, Ayşe Bozkurt, Havana Koç,

Mümine Koçak, Ümmü Kurt¹⁷, Zeynep Türkmen, Elife Dağdur, Cennet Namlı (Konya Ağır Ceza Mahkemesi Esas Defteri).

Toplam 47 sanık T.Ceza Kanununun 190, 149 ve 172. maddeleriyle Bilfiil İsyan ve Buna İştirak iddiasıyla yargılanmışlardır. Bu tutuklular şunlardır: Abdulkadir Yavuz, Ahmet Kurt, Ali Durmuş Yıldız, Aytan Şen, Bilal Ay, Cemal Kurt, Durmuş Yıldız, Emin Dünder, Hacı Ali Yıldız, Hamza Özgür, Harun Yedigöz, Veli Yıldız, Hasan Koç, Hasan Yavuz, Hoca Muhittin Yıldırım, Hüseyin Yıldız, Kadir Gürbüz, Mehmet Gürbüz, Mehmet Uçar, Mustafa Kubilay, Osman Gürbüz, Osman Keçeli, Osman Öztürk, Osman Yavuz, Ömer Gürbüz, Sarı Ömer Gürbüz, Selim Gündüz, Tahir Bozkurt, Yahya Özgür, Cemile Gürbüz, Fatma İpek, Maviş Aydın, Ayşe Yavuz, Fatma Keçeli, Hatice Bozturt, Elife Bozdoğan, Ayşe Çelik, Ayşe Bozkurt, Havvana Koç, Mümine Koçak, Ümmü Kurt, Zeynep Türkmen, Elife Dağdur, Cennet Namlı, Medine Yıldız, Müslime Yazmış, Naime Arıkan (KACMED; Akyokuş, 9 Ekim 1947). Sanıklardan en genci 19 yaşında Ayşe Bozkurt, en yaşlısı 60 yaşında Ayşe Yavuz'dur (Akyokuş, 9 Ekim 1947).

Aslanköy Davası'na ülkenin her tarafından ücret almaksızın katılmak isteyen avukatlar olmuştur. Bu avukatlar şunlardır: İstan-

¹⁷ Bizzat olayı yaşayan Aslanköylülerle görüşmeler yapan Mustafa Atalay 8 Ekim 1947 günü duruşmaya giden çocuklu kadınların mahkemeye gidişlerini şöyle tasvir etmektedir: "(...) Sabahın bu saatlerinde, çocukları kucaklarında, bir kısmı uyuyan, bir kısmı meme emen ve bir kısmı da her şeyden habersiz olarak annelerinin etrafında dolaşıyorlardı. Kendilerine hazırlanmaları bildirildi. Biraz sonra muhafızlar refakatinde Aslanköylüler mahkemeye götürülüyorlar. Öncelere sesleri çıkmayan çocuklar şimdi sokaklardan geçerken, teker teker veya hep beraber ağlaşıyorlardı. Aylardan beri hapisnede kalan bu yavrucakların ağlamalarını yatıştırmak için anneleri onları sıkı sıkı göğüslerine yapıştırıyorlardı. Kadınların birçoğu çocuklarını kucaklarında, bir kısmı da sırtlarında taşıyorlardı. Çocukların ağlamaları annelerini mahcup vaziyete getirdiğinden sokaklarda insanı üzen bir manzara hâsıl ediyordu. Aslanköylüler adalet binasına yaklaşırken, Ankara'dan ve Mersin'den gelen müdafî avukatlar, büyük bir şefkat duygusuyla, mahkemeye gelmekte olan Aslanköylülere doğru ilerliyorlardı. Her iki topluluğun karşılaşması çok hazin oldu. Avukatlar köylülerin ellerini sıktılar ve hatırlarını sordular. Bu esnada bir avukat cebinden çıkardığı temiz bir mendille küçük yavrulardan birinin göz yaşlarını siliyordu. Bu manzara karşısında etrafı çeviren halktan çoğunun gözlerinden yaşlar damladı" Atalay, 1950, 32-33.

bul'dan Kenan Öner, Emrullah Ültay, Süreyya Ağaoğlu, Fethi Tahir Bütün. Ankara'dan Hamit Şevket İnce, Zühtü Veli Beşe, İsmail Hakkı Evik, Osman Şevki Çiçekdağ, Samet Ağaoğlu, Nihat Akpınar ve Meliha Gökmen. Konya'dan Fahri Ağaoğlu, Tarık Kozbek, Muammer Obuz, Sedat Dikmen, Ahmet Eşrefoğlu, Halis Sungur, Ziya Göktürk, Mustafa Kıray, Mehmet Ali Apalı, Mehmet Emin Bolay ve Emin Agâh Ünver. İzmir'den Osman Kapani, Rauf Onursal, Şekip İnal, Muhittin Erener, Pertev Aral, Nahit Özeren, Emin Değirmen ve Refik Şevket İnce. Adana'dan Sait Nil, Kamil Tekerek, Mustafa Tunç ve Mehduh Bülbül. Mersin'den Yakup Çukuroğlu, Hüsrev Elde, Haydar Aslan ve Mustafa Nuri. Afyon'dan Hasan Dinçer, Hazım Bozca ve Kemal Özçoban. Antakya'dan Sırrı Hoccoğlu, Ömer Lütfi Arşoğlu, Abdullah Fevzi Ataman ve Fevzi Kurtarel. Samsun'dan Hüseyin Fırat. Isparta'dan Şefik Seren. Kayseri'den Kamil Gündeç ve Fikret Apaydın. Muğla'dan Nuri Özcan ve Necati Erdem (Babalık, 16 Eylül 1947). Bu avukatların için DP'liler çoğunlukta olmakla birlikte CHP'den de avukatlar yer almışlardır. Bunlardan Ahmet Efeoğlu ve Emin Bolay'ın gazetede CHP'li oldukları belirtilmektedir (Akyokuş, 15 Eylül 1947; Selçuk, 10 Ekim 1947).

Avukatlar Aslanköy Olayı'nın bir isyan olmadığı konusu üzerinde durmuşlardır. İlk duruşmada Avukat Abdulkadir Kemali (Adana) şöyle savunma yapmıştır: “Hayatımda bir gün yoktur ki heyecansız geçmiş olsun. Fakat dünkü duruşmadaki heyecanım son haddini bulmuştu. Sanıklardan biri şöyle demişti; ‘Biz Fransız işgalinde ve hatta köyümüzde silah sesi işitmedik’. Bu söz ‘biz asi değiliz’ demektir. Bu gün şu parmaklıklar arasında bulunan insanların dün bir devlet kurmak için düşmanlara ilk silah atanlar olduğu düşünürse bunlara nasıl suç atılır. Ortada bir isyan vardır. Amma bu isyan şu parmaklıklar arasındaki insanların isyanı değildir. Sizleri ruhen olsun Aslanköyü'ne davet ediyorum. Bu gün bu köyde anasız, baba-sız kalmış çocuklar ağlıyor. Hadisenin mürettibi yüzbaşı da kimse-de silah bulunmadığını söylüyor. Silahsız isyan olamaz. Sanıkların bu sebepten hürriyete kavuşturulmasını dilerim” (Selçuk, 10 Ekim 1947).

Bir kısmı sekiz ay tutuklu kalan ve aralarında kucakında çocuklu kadınların¹⁸ da bulunduğu Aslanköy Olayı'nın sanıkları 8 Ekim 1947 tarihindeki ilk duruşmalarında tutuksuz yargılanmak üzere tahliye edilmişlerdir (KACMED¹⁹; Babalık, 16 Eylül 1947). Sanıklar arasında bulunan öğretmen Mustafa Kubilay ve DP muhtar adayı Harun Yedigöz basın aracılığıyla bir teşekkür mektubu yayınlamışlardır²⁰. Aslanköyü sanıklarının tahliye edilmesi Mersin'de bayram sevinci meydana getirmiş ve kurbanlar kesilmiştir. Sanıklar arasında bulunan kadınlar, DP Konya Teşkilatı tarafından misafir edilerek ertesi günü Mersin'e yolcu edilmişlerdir (Atalay, 1950, 45, 49). Yedi kamyonluk bir kafile ile köylerine dönen hemşehrilerini Aslanköylülere davul ve zurnalarla karşılamışlardır (Atalay, 1950: 50).

Aslanköy sanıkları tahliye edildikten sonra Konya'da Savunma avukatları hep birlikte Hükümet Meydanına giderek toplu resim çekirtmişlerdir (Akyokuş, 11 Ekim 1947). Avukatlardan Kenan Öner ve arkadaşları Ankara'ya dönerken yolda, coşkulu kalabalıklar tarafından tezahüratla karşılanmışlardır. Bazı köylerde otomobillerinin yolu kesilerek kurbanlar kesilmiş ve avukatların elleri öpülmüştür. Cihanbeyli'de avukatların şerefine yemek verilmiştir (Akyokuş, 13 Ekim 1947).

¹⁸ KACMED: Konya Ağır Ceza Mahkemesi Esas Defteri.

¹⁹ Aslanköyü Öğretmeni Mustafa Kubilay tahliye olduktan sonra basın aracılığıyla Konyalılara bir teşekkür mektubu yazmıştır. Mektup şöyledir: "Yedi buçuk aydan beri cezaevinin soğuk duvarları arasında Hakk'ın tecelli edeceğini inanarak uğramış olduğumuz haksızlığa katlanarak bu günleri bekliyorduk. Nihayet hâkimlerimizin yüksek vicdanı ve daha fazla mağduriyetimize müsaade etmeyerek, şimdilik gayri mevkuf (tutuksuz) bırakılmamızı tecelli ettirdi. Bu vesile ile Konya Adliyesi Mersin Sorgu Yargıcının adliyemize olan inancımızı sarsan kararını ortadan kaldırdığı gibi, adliyemize olan büyük imanımızı sağlamlaştırdı. Bütün milletin de imanı bir kat daha kuvvetlenmiş bulundu. Biz de güzel Konya'mızdan sevgili Konyalı vatandaşlarımızın en küçüğünden en büyüğüne kadar hepsinden memnun olarak ayrılıyoruz. Bu vesile ile bize karşı göstermiş oldukları sevgi ve alakadan dolayı teşekkür eder, hepsine sevgi ve saygılarımızla Allah'a ısmarladık deriz" Akyokuş, 9 Ekim 1947. Aynı tarihte Akyokuş Gazetesi'nde: Aslanköy davası sebebiyle Konya'da bulunan misafirlerin şerefine "dişlerini sıkıp" 1 gündüz ve 1 gece şehre kesintisiz elektrik verebilen Belediye ve ESO idaresine teşekkür edilmiştir.

²⁰ Konya 1. Ağır Cezası Mahkemesi'nin arşivinde bulunan Esas Defteri'nde Ahmet Özgür adında bir sanığa rastlanmamıştır. KACMED

12 Kasım 1947 tarihinde yapılan ikinci duruşmaya 43 sanık tutuksuz olarak gelmiştir (Babalık, 15 Kasım 1947). Sanıklar özellikle DP’li vatandaşlar tarafından sıcak bir ilgi ile karşılanmışlardır. DP’liler tarafından hazırlanmış olan 3 otobüs, aralarında doğumu yakın olan hamile bir kadının da bulunduğu sanıkları alarak Konya’ya getirmiştir. Sanıklardan Ahmet Özgür yolda kalp sektesinden ölmüştür (Babalık, 15 Kasım 1947)²¹. DP’liler Aslanköylülere lokantalarda akşam yemeği ikram etmişler ve otellerde konaklamalarını sağlamışlardır (Akyokuş, 12 Kasım 1947).

Altı avukat, gazeteciler ve dinleyicilerin bulunduğu bu duruşma, ilkinke kadar kalabalık olmamıştır. Duruşmaya katılan avukatlar şunlardı: Kemali Öğütçü (Adana), Yakup Çukuroğlu (Mersin), Tarık Kozbek, Ahmet Efeoğlu, Muammer Obuz, Mehmet Emin Bolay (Konya). Okunan kararnamede; sanıkların köydeki hadise sırasında olayı alkışladıkları ve onları dille tahrik ettikleri bildiriliyordu. Hâkim sanıklara böyle tahrikte bulunup bulunmadıklarını sordu. Sanıklar, bunu reddederek, silah seslerini duyduklarını fakat olayın mahiyeti hakkında bir şey bilmediklerini söylemişlerdir (Babalık, 15 Kasım 1947).

10 Aralık günkü üçüncü duruşmada; Aslanköy Karakol Komutanı Onbaşı Fahri Tuna, tanık sıfatıyla dinlenmiştir. Tuna’nın ifadesi şöyledir: “Sandığı önce, muhtar bekçi ile Kubilay’dan istettim. Fakat vermeyince kendim gittim. Vereceğini söylediği halde savuştu. Onu beklemek için kapının önünde durduk. Yüzbaşı gelince, ‘halkı dağıtın’ dedi. Halkın ellerinde sopa, eteklerinde taş dolu olduğunu gördüm. Dört-beş kişi bize hücum ettiler. İsteseler silahlarımızı alabilirlerdi. Ben, halka hiç tecavüz etmedim, komutanın ‘ateş’ dediğini duymadım. Bana vuranları seçemedim, fakat sonradan yaptığım

²¹ Bucak Müdürü Hilmi Levent verdiği ifadesinde; Jandarma komutanının sandığı almak üzere öğretmen Kubilay’ın evine gittiğinde kendisinin Halkevi’nde olduğunu söyledi. İlk saldırının jandarma mı yoksa halk tarafından mı yapıldığını, tecavüzün taş ve sopa ile veya silahlı yapıp yapılmadığını bilmediğini söyledi. Sadece Osman Yavuz’un Başçavuş Celal’i yumruklarken gördüğünü söyledi. Ayrıca seçim sırasında bulunmayıp tasnif sırasında bulunduğunu söyledi. Akyokuş, 9 Ocak 1948.

araştırmada kimler olduklarını öğrendim. Zeynep Türkmen’in yüzbaşıya yalvardığını duymadım ve hücum edenlerin ellerinde tabanca bomba gibi şeyler görmedim. Bucak Müdürünün seçim mazbatalarını yolda korkudan zorla imzaladığını duydum. Fakat bu hususta kati bir bilgim yoktur”.

Diğer tanık jandarma eri Şemsettin Yurtseven şöyle ifade vermiştir: “Sandığı istedik. Bize sandığı alıp getirin diyen Özel Saymanlık Müdürüdür. Onlar vermediler ve taşla hücum ettiler. Atanları tanımadım, hepsinin ellerinde sopa gördüm. Biz havaya ateş ettik. Yüzbaşıya vuran adamı gördüm fakat ismini bilemiyorum”. Duruşmanın öğleden sonraki oturumunda tanık jandarma eri Mustafa Karataş bir önceki şahit gibi aynı ifadeyi verdi.

Yüzbaşı Sıtkı Dağgeçen, ifadesinde; Bucak Müdürünün “DP tarafından yaptırılan seçime CHP’nin iştirak ettirilmediğini” söyledikten sonra şöyle devam etti; “Erlere katiyen ateş emri vermedim. Sanık Kubilay’dan seçim sandığı istendi, getireceğini söyledi ve gitti. Ben, iki parti arasındaki kavgayı ve anlaşmazlığı önlemek için gittim. Eğer Kubilay, sandığı vereceğiz, demeseydi mesele çıkmayacaktı. Aksi halde seçim başka bir sandıkta yahut torbada yapılabilirdi. Köy halkının bu suretle hücum edeceğini ümit etmiyordum. Ben meşru müdafaamı yaptım. O günkü sahne, bu hareketi isyan telakki etme sebep oldu. Bunu yüksek takdirlerinize bırakıyorum”.

Tanık Orman Mühendisi Mehmet Çağlar’ın ifadesi şöyleydi: “Ben Silifke Jandarma Okulu’nda yedek subaydım. Aslanköy olayına dair aldığımız bir telgraf üzerine 145 er ve dört subay arkadaşla beraber oraya hareket ettik. Yüzbaşının dövülmesinden sonra köye vardık. Köyde isyana ait hiç emare yoktu. Seçim mıntıkasının etrafı devriyelerle çevrilmişti. Kubilay’ın evinin planını yaptım. Kapı üzerinde adam boyu, hatta göğüs hizasına gelecek yerde mermi izleri vardı. Alkol alan yüzbaşı, köylülerin attığı taşla değil, krokide gösterilen taşlar üzerine kendi kendine düşmüş ve yaralanmıştır”.

Sanık avukatlarının talebi üzerine, gösterilecek müdafaa tanıklarının yerlerinde dinlenmesine ve duruşmanın 7 Ocak 1947 tarihine bırakılmasına karar verilmiştir (Babalık, 11 Aralık 1947).

Aslanköy Olayı'nın dördüncü duruşması 4 Şubat 1948 tarihinde yapılmıştır. Bu duruşmada savunma avukatlarından Mehmet Emin ve Muammer Obuz hazır bulunmuşlardır (Akyokuş, 6 Şubat 1948). Tanıklardan Posta Atlı Dağıtıcısı Kadir Özgüren dinlenmiştir. Özgüren'in ifadesi şöyledir: “Yüzbaşı seçim sandığını istemekte idi. Halk ‘Biz eski muhtar istemeyiz’ diyorlardı. Yüzbaşı seçimin yapılacağını ve eski ihtiyar heyetinden başka kimsenin sandık başında bulunmayacağına ısrar ediyordu. Bu sırada birkaç silahlı jandarma bir tarafa gittiler. Arkadan yüzbaşı, müdür ve bazı kimseler de gittiler. Silah sesleri işittim. Koşup baktığımda yüzbaşı kadınların arasına doğru tabanca sıkıyordu. Bir şarjör boşalttı. Aramızda ancak yüz metre mesafe vardı. Yüzbaşı çamaşırhanenin önündeki hendeği atlarken düştü. Yetişip kaldırdım. Yere düşen tabancasını ben almıştım. İsteği üzerine kendisine verdim. Bir şarjör daha sürdü ve tamamen boşalttı”. Avukat Obuz'un, Yüzbaşının sarhoş olup olmadığını sorması üzerine, bu konuda bilgisi olmadığını ancak bir akşam önce eski muhtar Tahir Şahin'in evinde rakı içtiklerini söyledi.

Tanık jandarma Çavuşu Celal Eren verdiği ifadede; halkın elinde sopa olduğundan emniyet tertibatı aldıklarını ve yüzbaşının havaya ateş ettiğini söyledi. Diğer tanıklar ise yüzbaşına ilk tecavüz edenin Elif Doğan olduğunu ve bunun üzerine jandarmanın ateşe başladığını ve halkın, eski muhtar Tahir'in ırz düşmanı olduğunu söyleyerek, bunun muhtar yapılmamasını istediklerini ve olayın bu yüzden çıkmış olduğunu söylediler.

Tanıklarından Hasan Hüseyin Gürgah, Kadir Özgür, Mehmet Ali Özdemir ifadelerinde kadınların, eski muhtarın seçilmemesi için Yüzbaşına yalvardıklarını, yüzbaşının kızarak dine, imana küfredmeye başladığını söylediler. Diğer tanıklardan Ramazan Özdemir, Yahya Aydın, Mehmet Er, Hasan Görgülü aynı ifadeyi tekrarlayarak şunları ilave etmişlerdir; “Yüzbaşı, sizin bir kaçınızı paklarım, bir kaçınızın kafasını patlatsam bana kimse bir şey demez. Tahir'i gene de muhtar yapacağım diyerek dine ve imana küfrederek ateş etmeye başlamıştır. Ardından jandarmalar da ateş açmışlardır”.

Sanık öğretmen Kubilay'ın babası Sadık Kubilay da tanık olarak ifade vermiştir. Sadık Kubilay ifadesinde şunları söylemiştir: “Oğlum mektebe gitmişti. Yüzbaşı geldi benden (oy) sandığı istedi. Ben vermedim. Seçim sandığının Kubilay'a zabıtla teslim edildiğini, binaenaleyh zabıtla iade olunabileceğini söyledim. Yüzbaşı Kubilay'ı çağdırtmak üzere yanımdan ayrıldı ve arkasından silah sesleri işittim”

Tanık Elif Apalı'nın ifadesi şöyledir: “Naime ‘gebeyim yanıma sokulmayın’ dedi. Jandarmanın bu kadının boynuna jandarmanın geçirdiği ip, urgan değil fanila örmek için kullanılan incecik yün ipliğidir”.

3 Mart 1948 tarihinde başlayan beşinci duruşmada Av. Tanık Kozbek ve sanıklardan Mustafa Kubilay hazır bulunmuşlardır. C. Savcılığı, Mersin Sorgu Yargıçlığında verdikleri ifadelerle, Konya Ağır Ceza Mahkemesi'nde verdikleri ifadeler arasında mübayanet (çelişki) görülen tanıklar hakkında yalan şahadetten yapılan tahkikat neticesinde, takibata mahal olmadığına karar vermiştir (Akyokuş, 5 Mart 1948).

7 Mayıs 1948 tarihinde yapılan yedinci duruşmada; şahitler hakkında Mersin'den istenilen bilgi ile Adli Tıp'tan beklenen rapor gelmediğinden duruşma 5 Mayıs'a bırakılmıştır (Akyokuş, 9 Nisan 1948). 5 Mayıs günü sekizinci duruşmada; Adli Tıp'tan gelen rapor okunarak davanın 15 Mayıs'a atılmasına karar verilmiştir (Akyokuş, 7 Mayıs 1948).

Aslanköy Olayı'nın dokuzuncu duruşması 15 Mayıs 1948 tarihinde yapılmıştır. Bu duruşmada sanıklardan Cemal Kurt, savunma avukatlarından Fahri Ağaoğlu ve Muammer Obuz hazır bulunmuşlardır. Hâkim avukat ve sanıktan “tevsii tahkikata” gerek olup olmadığını sordu. Gerek olmadığını söylenilmesi üzerine savcı iddianamesini okudu. İddianame şöyledir: “1947 senesi Şubat ayının 21.günü Aslanköyü'nde intihap (seçim) yapılması takarrür etmiş (kararlaştırılmış) bunun için köyde dernek hâsıl olmadığından, Nahiye Müdürünün müdahalesiyle iki gün sonraya bırakılmıştır. Bu günde intihap sırasında Muhtar Tahir Şahin'in hile karıştırıldığı bahanesiyle yanında-

ki azalarla sandık başını terk ettiği ve seçime hile karıştırıldığını vilayete bildirdiği görülmüştür. Mersin Valiliği. Hususi Muhasebe Müdürünü seçime nezaretle ve Yüzbaşı Sıtkı Dağgeçen'i seçim sırasında asayiş temine memur etmiştir. Bu iki memur köye gelmişler ve intihabın yapılacağını halka bildirmişlerdir. Köylü 'biz intihabı yaptık' diye yeniden bir seçime yanaşmamışlardır. Ertesi günü intihap hazırlığına başlanmış bir taraftan Hakkı Sümer (Hususi Muhasebe Müdürü) ve diğer taraftan seçimle alakası olmayan jandarma komutanı oy sandığını istemişler ve Kubilay'ı çağırtmışlardır. Kubilay sandığı vermemiş, jandarma komutanı zorla Kubilay'ın evinden oy sandığını almak isteyerek hadiseye sebebiyet vermiştir. Kısaca anlatılan hadisenin şu oluşuna isyan mahiyeti verilmek ve tahkikatı da buna göre idare edilmek suretiyle bu işte sanık olarak, bilfiil isyana iştiraktan Kubilay, Kadir, Durmuş, Hasan, Emine ve diğer arkadaşları, 40 kişi ve bu suçu işlemeye tahrikten de Sultan, Fadime, Ali, Ahmet ve arkadaşları, zanlı olarak mahkemeye sevk olunmuşlardır.

Mahkemece yapılan tahkikat ve soruşturma sonunda olayın yukarıda arz edilen şekilde cereyan ettiği anlaşılmıştır. Burada hadisenin teferruatını da nakletmek isterim. 21 Şubat'ta intihap yapılamayınca, Muhtar Tahir Şahin Nahiye Müdürüne keyfiyeti haber vermiş, Nahiye Müdürü Levent de ayın 22'sinde Aslanköy'e gelmiştir. Köy halkını toplayan müdür, onlara ertesi günü yeni seçim yapılacağını anlatmaya çalışmıştır. Ertesi günü filhakika seçime başlanmıştır. Seçime devam olunduğu sırada, Muhtar Tahir Şahin, bazılarının 6-7 oy attığından, Demokrat Partili azaların "lüzumsuz müdahalelerde" bulduklarından ve jandarmaların kadınlara tasallut ettiklerinden bahisle intihap mahallini terk etmiş ve keyfiyeti vilayete bildirmiştir.

Nahiye Müdürü seçim esnasında sandık başına gelmiş ve orada kalanlar seçimi tamamlamışlardır. Tasnif ertesi günü yapılmış ve neticede seçim mazbatası üç aza ve Mustafa Kubilay tarafından imza edilmiştir.

Daha önce Muhtar Tahir'in verdiği bilgi üzerine işten haberdar olan Mersin Valisi Tevfik Gür, seçimin yersiz olduğunu ve kanuna uymadığını söyleyerek, yeniden yapılacak seçimde nezaretçi olmak

üzere Hususi Muhasebe Müdürü Hakkı Sümer'i ve seçim inzibatını temin etmek üzere Yüzbaşı Sıtkı Dağgeçen'i memur ederek Aslanköy'e göndermiştir. Bu keyfiyet ayrıca bucak müdürü Hilmi Levent'e telefonla bildirilmiştir²². 25 Şubat'ta köye gelen bu heyet, köylüyü Halkevi'ne toplamış ve onlara yeni yapılacak seçim hakkında bilgi vermiştir. Halk yeni yapılacak seçime rıza göstermemektedir. Sıtkı Dağgeçen M. Kubilay'dan, daha önceki yapılan seçime ait sandığı ısrarla istemektedir. Kubilay sandığın kendisinde emanet olduğunu ve halkın vermek istemediğini anlatmaktadır. Yüzbaşı sandığı alıp getirmek üzere Celal Çavuşa emir vermiş, sandığı almaya giden Celal Çavuş halkın engellemelerine maruz kalarak geri dönmüştür. Yüzbaşı bunun üzerine yanına jandarmaları ve Kubilay'ı alarak sandığın bulunduğu yere gelmiş ve orada sokaklarda, damlarda toplanmış kadınli erkekli halkla karşılaşmıştır.

Burada kadınlar yüzbaşıya yalvarmışlar ve eski muhtar Tahir'in seçileceğinden korktuklarını, seçimin yapılmış olduğunu ve yenilenmemesini istemişlerdir. Yüzbaşı bunun üzerine jandarmalara emir vererek halkın zorla dağıtılmasını istemiştir. Bu sırada sanıklardan Zeynep Türkmen, Elife Dağdur, Ayşe Çelik yüzbaşıya tekrar yalvararak, eski muhtarın ırz düşmanı olduğunu, sekiz senelik muhtarlığı sırasında yapmadığını bırakmadığını anlatarak yeniden seçilmesine razı olmadıklarını söylemişlerdir. Yüzbaşı bu yalvarmalara kulak asmamış ve behemehal (derhal) sandığın alınması için süngü tak emrini vermiştir. Bunun üzerine bu üç kadın yüzbaşıya hücum etmişler ve diğerleri de taş atmışlardır. Yüzbaşı aynı zamanda ateş emri de vermiştir. Halk silahı görünce taş ve sopalarla hücumu başlamış ve jandarma komutanı ve diğer bazıları yaralanarak kaçmışlardır. Şu vaziyete göre verilen emir seçim içindir. Buna memur olan ise Hakkı Sümer'dir. Fakat seçim yapmaya kalkışan jandarma komutanıdır. Hâlbuki jandarma seçimde asayişini temin etmekle mükelleftir. Bunun için seçim yapmaya kalkışması, halkın hissiyatına ve arzusuna muhalefet göstermesi vazifesi dışına çıktığının delilidir. Sandığı almak üzere giden Cemal Çavuş halkın mümanaatına (engellemesine) maruz kalınca, bu olayı bir zabıtla tespit etmek istemiş ve yüzbaşıya bu

teklifte bulunmuştur. Jandarma komutanı bu teklifi reddederek şiddet kullanma yoluna gitmiştir. Hâlbuki komutanın yapacağı iş, görevi Hakkı Sümer'e tevdi etmektir. Bunu düşünmeden vicdan hürriyetine müdahale edecek şekilde halkı dağıtmaya, sandığı zorla almaya, silah kullanmaya kalkması halkı galeyana getirmiş ve onları hükümet kuvvetlerine hürmetsizliğe sevk etmiştir. Sorgu yargıçlığı tarafından yapılan tahkikatta bu işe isyan mahiyeti verilmiştir.

Halk devletin temelini teşkil eder. Bu kitle devletin her emrine ve onun her teklifine asla en ufak bir itirazda bulunmadan riayet ve hürmet eder. Bu itaatiyle halk, devletin temelini teşkili eden asli bir kitledir.

Tarihinde yarım asır zarfında, kırka yakın seferberlik yapan, her çağrılışında torbasını sırtına vurmuş ve 'Hükümetin emri' diye her emri canla başla kabul etmiştir. Meşrutiyetten sonra sırtına taktığı çantasını sürükleyerek Balkan Harbi'ne, Trablusgarb'e, Cihan Harbi'ne ve Kurtuluş Savaşı'na iştirak etmiştir. Hiçbir tarafta en ufak bir itaatsizlik göstermeden cephe cephe dolaşmıştır. Kıtaları yaya gezmiş, en müşkül şartlar karşısında en ufak bir itaatsizliği hatırına getirmeden, dinlenmeye vakit bulamadan savaştan savaşa koşmuştur. Kurtuluş Savaşı'nda düşmanı denize döktükten sonra köyüne döndüğü zaman vergi isteyen tahsildara da borcunu vakarla ödemiştir.

Binaenaleyh, bu kadar asil ve yüksek bir milletten, nasıl olur da bir adamın muhtar seçilmesine karşı isyan etmesi beklenebilir. Aslanköylülere isnat olunan isyan suçu olamaz. Bu bir mukabeledir. Bu asil millet zorlandıkları, sevk edildikleri, icbar edildikleri zaman bir saygısızlık gösterebilir. İşte bu hadise de bu mahiyettedir. Kendilerine karşı reva görülen haksızlığa halk karşı gelmiştir.

Sanıklar arasında Zeynep Türkmen, Elife Dağdur, Ayşe Çelik yüzbaşıya sopa ile saldırmışlardır. Halk bunun üzerine taş atmaya başlamıştır. Atılan taşlar yüzbaşmayı, Celal Çavuş'u Fahri Onbaşı'yı en çok on gün iş ve gücüne mani olacak şekilde yaralamıştır. 21 kişi tarafından atılan taşlar, isabeti ve bu taşların kimler tarafından atıldığı tespit edilmiştir. Bu 21 kişiyi yazılı verdiğim iddianamede açıklamış

bulunuyorum. Bunların hareketlerine uyan 271/1-2 ve 272 maddeleriyle cezalandırılmalarını ve geride kalan 47 sanığın hareketlerine uyan aynı kanunun 258/2 ile tecziyelerini (cezalandırılmalarını), ancak bunlar hakkında 258 son fıkranın tatbik olunmasını isterim. Yalan şahadetten haklarında takibat yapılan bazı tanıklar korkarak ifadelerinde bazı rücular (dönüşler) yapmışlardır. Bunlar hakkında takibata mahal olmadığı neticesine varılmıştır. İfadeler arasındaki çelişkilerin mahkemece takdirini arz ederim. Suçları ve suçla alakaları sabit görülmeyen diğer sanıkların Kubilay'ın ve diğer 45 sanığın beraatlarına karar verilmesini talep ederim” (Akyokuş, 17 Mayıs 1948).

Onuncu duruşma 9 Haziran 1948 günü yapılmıştır. Duruşmada sanıklardan Mustafa Kubilay, Osman Yavuz, Hasan Koç, Cemal Kurt, Cemil Dünder, Bahaaddin Yıldırım tutuksuz olarak bulunmuşlardır. Savunma avukatlardan Fahri Ağaoğlu, Muammer Obuz, Mehmet Emin Bolay, Abdulkadir Kemali, Emrullah Ulter, Pertev Arat, Yakup Çukuroğlu, Mustafa Nuri Gürkan ve Hüseyin Fırat hazır bulunmuşlardır. İlk savunmayı Abdulkadir Kemali yapmıştır. Av. Kemali savunmasında şunları söylemiştir; “Her şeyden önce şurasını bir kere daha tekrar edeyim ki, Türk milleti kendi hükümetine karşı itaatte mübalağa eden, kendi hükümetine karşı silah kullanmasını asla bilmeyen ve kendi hükümetine karşı isyan ihtimali olmayan arz sakinleri arasında biricik millettir. Onun için Türk milletine isyan etti diyenler ya Türk değillerdi veya isyan kelimesinin ifade ettiği mananın cahilidirler”.

Diğer avukatlar da benzeri savunmalarda bulunmuşlardır. Suç unsurunun bulunmadığı belirtilerek, Jandarma Yüzbaşı Sıtkı ve arkadaşlarının Aslanköylüler tarafından âdiyen dövülmüş olduklarını ve bu suçun mahkemede görülebilmesi için de, şahsî şikâyetin gerekli olduğu, hâlbuki dosyada şahsî şikâyet bulunmadığı için bu bakımdan da beraat talebinde bulunulmuştur (Akyokuş, 17 Mayıs 1948).

Karar Duruşması

Aslanköy Olayı'nın on birinci ve son duruşması 23 Haziran 1948 günü yapılmıştır. Bu duruşmada mahkeme karar vermiştir. Karar şöy-

ledir: Sanıklarda tüfek vesair patlayıcı madde bulunmadığından, suç isyan mahiyetinde görülmemiş ve ancak toplu olarak vazife esnasında mukavemet ve yaralamaktan suçlu olduklarına, mahkemece kanaat gelmiştir (Atalay, 1950, 51). Karara göre, sanıklardan Hasan Koç, Osman Yavuz, Yahya Özgür, Tahir Bozkurt, Muhittin Yıldırım, Cemal Kurt, Osman Gürbüz, Selim Gündüz, Hamza Özgür, Harun Yedigöz, Ömer Gürbüz, Hacı Ali Yıldız, Abdulkadir Yavuz, Elife Dağdur, Elife Bozdoğan, Nedime Yıldız, Mehmet Uçar, Zeynep Türkmen, Ayşe Çelik'in altışar ay on birer gün; Bilal Gün, Ahmet Kurt, Mehmet Gürbüz, Osman Öztürk, Ümmü Kurt, Mümine Koçak, Müslime Yazmış, Hasan Yavuz, Durmuş Yıldız, Emin Dünder ve Osman Keçeli'nin altışar ay süre ile hapislerine ve diğerlerinin beraatlarına oy birliğiyle gıyaben karar verildi. Sanıklardan hiç biri kararın tefhiminde hazır bulunmamışlardır (KACMED; Akyokuş, 25 Haziran 1948).

SONUÇ

1947 yılında yapılmış olan muhtarlık seçimlerinde, köy muhtarlıklarının % 91'ni CHP, % 4'nü DP ve % 5'ni bağımsızlar almışlardır. “Yüzde doksan beşi” demokratlardan oluşan köylerde, CHP'nin muhtarlık seçimini kazanması ve DP'ye kayıtlı muhtar adaylarının seçimi kazanmasına rağmen mazbatalarının iptal edilmesi gibi olaylar, bu yıl yapılan muhtarlık seçimlerine yönetimin açıkça müdahale ettiğini göstermektedir. Dönemin Başbakanı Recep Peker'in “Seçimlerde zor kullanma olmamıştır” dese de olaylar başbakanı tekzip etmektedir.

İçinde kadın ve çocukların bulunduğu Aslanköy davası 28 Şubat 1947 tarihinde başlayıp 11 duruşma yapılarak 23 Haziran 1948 günü karara bağlanmıştır. Yargılama, “Devlete isyan” iddiasıyla başlamış fakat mahkemenin ilerleyen aşamalarında “Kamu görevlisine mukavemet” şekline dönüştürülmüştür. Duruşmalar sonucunda sanıkların 19'una altı ay 11'er gün, 11'ine altı ay diğerlerinin beraatlarına hükmedilmiştir.

Aslanköy davası basına yansımış ve çok sayıda Avukat tarafından savunulmuştur. Bu olay Türk milletinin ve demokrasinin bir davası

olarak görülmüştür. İçinde CHP'lilerin de bulunduğu çoğunluğunu DP'li avukatların savunduğu Aslanköy davası, köylüye sahip çıkma şeklinde değerlendirilebilir.

Aslanköy Olayı bir yazarımızın ifadesiyle “Prangalar devrinin sonu, hürriyetler devrinin başlangıcıdır”. Artık halk, bu olayda da görüldüğü gibi oyuna sahip çıkmaktadır. Kendisini “güdülen” bir toplum olarak görmek isteyen anlayışı reddetmektedir. Bu durum sosyal hareketlilik olarak demokrasi tarihimiz açısından oldukça önemlidir. Türk milleti, kadınıyla erkeğiyle, köylüsüyle şehirlisiyle, potansiyel olarak var olan demokratik kimliğini Aslanköy’de oyuna sahip çıkmakla göstermiştir. Ülkenin dört bir yanındaki avukatların, haksızlığa maruz kalmış olan Aslanköylülere sahip çıkması, Türk milletinin kadirşinas özelliğinin bir göstergesi olarak hatırlanmalıdır.

KAYNAKÇA

Arşiv Kaynakları

KACMED: Konya Ağır Ceza Mahkemesi Esas Defteri

Sürelî Yayınlar

Akşam

Akyokuş

Babalık

Cumhuriyet

Selçuk

Kaynak Şahıslar

Ahmet Uçar; Araştırmacı-Yazar. Mut Aşağıköşeler Köyü nüfusuna kayıtlı. İstanbul Esenler Atışalanı Lisesi'nde Tarih Öğretmeni (4 Ağustos 2009 Tarihli Görüşme).

Makale ve Kitaplar

Arslanköylü, Hüseyin. “Arslanköylü Kadınlar Tiyatro Topluluğu”, <http://www.bugday.org/printArticle.php?aID=729> (17 ağustos 2009)

Atalay, Mustafa. **Aslanköy Faciası**, Konya 1950.

Kezer, Aydın. **Türk ve Batı Kültürü Üzerine Denemeler**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1990,

Kocabıyık, Hüseyin. “Arslanköylü Kadınlar”, **Yeni Asır**, 17 Ağustos 2008.

Turan, Ali Eşref. **Türkiye’de Yerel Seçimler**, Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2008.

Ünver, Hakkı Şinasi. **Yeni Köy Kanunu ve Muhtar Seçimi Kanunu**, Hazine Yayınları, Ankara 1963.

Yıldırım, Sinan. “Demokrat Parti ve Dönemi: Sol Tarihyazmında ‘Kayıp’ Zamanın İzinde”, **Praksis 18**, <http://www.praksis.org/files/018-Yildirim.pdf> (17 Ağustos 2009).

ISMAİL HAKKI
Yazarlar ve Yayıncılar Birliği

NUR
KURUCUSU FIKRİ ÖZALP
Yöneticisi İSMET ÖZALP

Yeni Kitap ve Basımevleri
Yeni kitaplar ve basımevleri için ilanlar.

BÖLÜM
Bu bölümde yer alan ilanlar.

SAHİN KİTAPBEVİ
Sahin Kitapbevi'nin duyuruları.

MEVİMLİ MAĞAZASI
Mevimli Mağazası'nın duyuruları.

SİLİTİCİ FAALİYETİ GEÇTİ
Silitici faaliyetleri hakkında bilgiler.

Yükümlenme - Basımata Yapılacak İşler
Yükümlenme ve basımata yapılacak işler.

ILAN
İlanlar ve duyurular.

Yükümlenme - Basımata Yapılacak İşler
Yükümlenme ve basımata yapılacak işler.

Yükümlenme - Basımata Yapılacak İşler
Yükümlenme ve basımata yapılacak işler.

ÖZYOKUS
Yazarlar ve Yayıncılar Birliği

HAYAT PAHALILIĞI
Hayat pahalılığı hakkında bilgiler.

Aslanköy Davası
Dürcemal Nettekaden Herkes Memnun
Aslanköy davası hakkında haberler.

Bucak Müdürlerinde mi Konak?
Bucak müdürlerinde mi konak? haberleri.

Konyada Yapılacak Görevler
Konyada yapılacak görevler hakkında bilgiler.

YÜR PATLASINI
Yür patlasını hakkında bilgiler.

Aslanköy Davası
Aslanköy davası hakkında haberler.

Bucak Müdürlerinde mi Konak?
Bucak müdürlerinde mi konak? haberleri.

Konyada Yapılacak Görevler
Konyada yapılacak görevler hakkında bilgiler.

YÜR PATLASINI
Yür patlasını hakkında bilgiler.

YOKET
Yoket'in duyuruları ve ilanları.

Nakliyat Yapılacak İşler
Nakliyat yapılacak işler hakkında bilgiler.

İspat Sahiplerine Karacığı
İspat sahiplerine karacığı hakkında bilgiler.

Odev Takas Zevce Oku Müstahabbatı
Odev takas zevce oku müstahabbatı hakkında bilgiler.

Beyanlara Müjde
Beyanlara müjde hakkında bilgiler.

TEKEL
Tekel'in duyuruları ve ilanları.

YAZILCI
Yazılıcının duyuruları ve ilanları.

Yazıklar Olsun!
Yazıklar olsun! hakkında bilgiler.

Belediye Meclisinde Çıkanlar
Belediye meclisinde çıkanlar hakkında bilgiler.

Aslanköy Davası
Aslanköy davası hakkında haberler.

Belediye Başkanına Cepkav
Belediye başkanına cepkav hakkında bilgiler.

Yazıklar Olsun!
Yazıklar olsun! hakkında bilgiler.

Belediye Meclisinde Çıkanlar
Belediye meclisinde çıkanlar hakkında bilgiler.

Aslanköy Davası
Aslanköy davası hakkında haberler.

Belediye Başkanına Cepkav
Belediye başkanına cepkav hakkında bilgiler.

BABALIK

Yayla Türküleri :

Alışmak sırası

Fahri ÖZLEN

Diyojen, bazan heykellerin önünde avucunu açıp onlardan para istermiş.

— Niçin böyle yapıyorsun ? diye sorarlara da şu cevabı verirmiş :

— Reddedilmeye alışmak içindir.

Ben de, bizim Belediyeye göyle alışmaya çalıştım : Bakım ki olacağı yok, kalktım Cihanbeyli köylerime gittim; sekiz on gün kadar bazan mehtapta, bazan gaz lambası ışığında vakit geçirdim. Ve böylece kararlıya geldim.

Şehrin mühim semtlerine ışık vereceğiz diye illan ettiler; ben Belediyeyi bitişiginde, İstasyon caddesi üzerinde İzmirliği apartmanında otururum. Elektriktim de sekiz gündür hiç yanmadı. Demek ki şehrin mühim yerinde değişmiş dedim ve bu mühim ilana da alıştım. Şehrin diğer semtlerine müna vebe ile ışık vereceğiz dediler; bizim eve sekiz gündür hiç ısı gelmedi demek ki ısı pek çokmuş, ne yapalım deyüp geçtim, ona da alıştım. Dediler ki, Belediye de — pardon işletmede idi galiba — tandirliği olana, reis veya aza olana, falana filâna ve yakınları olanlara, Meramda oturabilenlere kararlık, Belediye emriyle yaktır; eh; reis hocamdır, öte tarafı arkadaşlarım ve sevdiğilerimdir, elbette nazları bana geçecek diye düşündüm ve bu ağır gazetesine de alıştım.

Ancak, sayın okuyucularım, siz bu satırları okurken hâlâ bizim eve ısı gelmemiş, hâlâ Alaettin meydanı mühim semtlerden sayılmamış ve hele, Ankaradan gelecek misafirlerimin de hatırı sayılmamış bulunursa, o günden itibaren hakikaten sayıldım ve sevdiğim Belediyeli dostlarımın da benim bundan sonra yazacaklarım algılamaları lazımdır. Biz de Meramdan başlayacak, elektrik cereyanı gibi Belediyeye ve bazı Belediyecilere daima uğrıyacağız; aksi temin ederim aynen elektrik cereyanı sırasını takip edeceğiz; ve benim sıralayışımı çok daha fazla beğenecekleriniz.

Mühim miktarda ithal mal geldi

İstanbul — Bu hafta içinde limanımız mühim miktarda çeşitli ithal mal gelmiştir. Eylül ayı içinde limanımıza on beş adetli bandrolü gemi gelecek, bunların hepsi de ithal mal getirecektir.

M. Hastanesinde yatak meselesi

— Baştarafı Sa. 1 de —

davi olurlar, dilerlerse a s h i l teşkilâtı daha geniş ve daha mükemmül merkezlere de gidebilirler.

Asıl olan, bütün sosyal yardım teşkilâtının daha ziyade çoğunluğu teşkil eden fakir ve yarı fakirleri el uzatmasıdır sanırım. Bunu beklemek ve istemek onların en tabii hakları olduğu kadar bu gibi müesseseleri idare ve kontrolle mükellef bulunanların en basit vazifeleri ikhtisastır.

Bu ayın birinci günü toplanan sayın İl Genel Kurulu üyelerinin daha ilk toplantı gününden itibaren bu mevzuu hassasiyetle parmak basmış ve bu isabetsiz kararı alanlardan duruma sormak ve işi tabii mecrasına çevirmek için takrirler hazırlamış buldukları bir arada vazifelerini hiçbir tesirinden çekinmiyerek tam bir medeni cesaretle ifa edeceklerine inanıyoruz ve bunu bekliyoruz.

Mahmut HAYRANLI

Amerika Rusya ile nasıl anlaşabilir ?

— Baştarafı Sa. 1 de —

Amerika, böyle bir stülh teklifinde bulunacak olursa bütün Amerikan halkı hükümetin dış siyasetini tasvibe birleştirecektir. Vakın bugün de millet, hükümetin dış siyasetini desteklemektedir ve bu, pek sadıktır. Halbuiki, Şumüşdeki tehlikeli günlerde Amerikan milleti hükümeti daha derin, daha esaslı bir şekilde desteklemesi lazımdır.

(Magazine Digest'ten)

Yeni lokomotifleri- ni gelmeğe başladı

Almanya'daki işgal bölge- sinde kullanılm üzere Amerikan Avrupaya getirmiş olduğu lokomotiflerden satın aldığımız elli taneinden yirmi altısı Marsilya yoluyla memleketimize gelmiştir.

Geri kalan 24 lokomotif de Eylül sonuna kadar teslim edilecektir. Bu lokotifler Amerika'da bulunan Devlet Demiryolları mübaya komisyonunun satın almakta olduğu lokomotifler arasında değillerde de gene ihtiyacı olan mühim bir kısmını karşılayacaklar ve bilhassa fazla arzalı olmaları hatırlarda kullanılacaklardır.

Devlet Demiryollarının Amerika'dan getirtmiş olduğu iki demiryolu uzman hali hazırda çalışmalarına merkezde devam etmektedir.

Bunlar iki üç haftaya kadar Haydarpaşa kısmını incelemeye başlayacaklardır.

ŞEHİRDE ve YURDDA

Aslan köylü sanıklar

Mersine bağlı Aslanköyde Muhtar seçimleri sırasında kabul edilmiş hâdisenin sanıklarından 47 mevkuf zehrimize getirilmiştir. Amme davası evrakı da Mersin Ağır cezasından Konya Ağır Ceza Mahkemesine gönderilmiştir. Sanıkların duruşmalarına bugünlerde başlanacaktır.

Yeni Bakanlar

Ankara; (s.a.) — Millî Savunma Bakanı Cemil Cahit Toy demir, İçişleri Bakanı Şükrü Sökmenster, Ticaret Bakanı Atif İnan, Tarım Bakanı Faik Kurdoğlu, Çalışma Bakanı Sadı İrmak istifa etmişlerdir.

Millî Savunma Bakanlığında İzmir milletvekili Münir Bursalı; İçişleri Bakanlığında Erzurum milletvekili Münir Hüseyin Göle, Ticaret Bakanlığında vekâleten Halit Nazmi Keşmir, Tarım Bakanlığında İzmir milletvekili Şevket Adalca ve Çalışma Bakanlığında İktisat Bakanı Tahsin Bekir Balta, İktisat Bakanlığında da Diyarbakır milletvekili Cavit Ekin tayin olmuşturlar.

Almanya ile ticaret

Son günlerde Almanya ile olan ticarî muhaberetin iyi sonuçlar alındığı ve hattâ bazı ihracatçılarımızın Almanya'daki bazı müteahhirlere anlaşmaya bile vardıkları öğrenilmiştir. Yapılan anlaşmalar daha ziyade tütün ve incir üzerine olmuştur ise de Almanların hububat ve bakliyat istedikleri ve bu maddeler üzerine her gün mektuplar geldiği de haber verilmektedir.

Satışların bir kısmının tamam suretiyle yapılması hususunda da resmî temaslara yapıldığı ayrıca haber alınmıştır.

Atom ilacı

Washington (AP) — Atom kuvveti komiyonu tarafından bildirildiğine göre, Amerika'nın ilk defa olarak Avustralya'daki bir hastaneyi atom mamûlâtı ile güçlendirecektir. "Radio isotop", adı verilen bu maddelerle sarımsak bu suretle ilk ihrac edilecek ilaç 32 "milibitri, iktidar ve poliktemya denilen bir nevi kan zehirlenmesinin tedavisinde kullanılacaktır.

Cam, çelik, kurşun ve tah-ta gibi sırasile muhtelif kutular içinde serilmiş sarmalınmış olan bu mucize ilaç yarın öğleden sonra yola çıkacaktır.

Amerika'dan

Büyük yol açma makineleri geliyor

Her yıl Bayındırlık Bakanlığının Şoseler dairesi başkanlığına, illerdeki yıllara aktarılacak bütçeden verilmesi âdet olan 5 milyon liradan 10 milyona çıkarılması hakkındaki kanun tasarısı dün Büyük Millet Meclisinde kabul edilmiştir.

Bu kanuna göre, Şoseler dairesi aktarma bütçeden her yıl on milyon olacak ve bunu 15 yıllık programın daha esaslı şekilde uygulanmasına sarfedecektir.

Ayrıca D o ğ u Anadolu'da yaptırılması tasarlanmış olan 2 bin kilometrelik yolun inşası için Amerika'dan büyük yol yapma makineleri, yavaş yavaş gelmeye başlamıştır.

Bu makinelerin gelmesi 1946 yılında tamamlanacak ve derhal yolların inşasına başlanacaktır. Böylece memleketimizde yol yapımı bakımından ilk defa modern ve büyük makineler kullanılmaya başlanacak ve eskime nispetle yol inşaatı gayet çabuk sonuçlandırılacaktır.

Yeni sigara fabrikası için Amerika-lılarla anlaşmaya varıldı

Tekel Bakanlığının Büyük Millet Meclisinden aldığı ödenek yetkilisi dayanarak İstanbul'da her türlü modern tesisleri hası büyük bir sigara fabrikası kurmak maksadıyla bir müddettenberi bir Amerikan firması ile yapmakta olduğu görüşmeler sona ermiş ve bir anlaşmaya varılmıştır.

Tekel Genel Müdürü Hüsnü Korte'l'in başkanlığında üç kişilik bir heyet bu anlaşmayı imza etmek için Amerika'ya gitmek üzere İstanbul'da ayrılmıştır. Heyet İngiltere, Belçika ve İsviçre'ye de uğrayarak burada kurulacak tekelle satış depoları işlerini de inceleyecektir.

SPOR

7/9/947 Pazar günü saat 17 de İdman Yurdu stadında Selçukspor - Gençlerbirliği arasında mevsimin ilk hususî karşılaşması yapılmıştır. Oyun hakemliği fena idaresine rağmen Selçuksporun hâkim oyunu ile 5 - 5 sona ermiştir.

Selçukspor daha derli toplu, ciddi idare ve organize edilirse çok ümit var bir varlık olacaktır.

